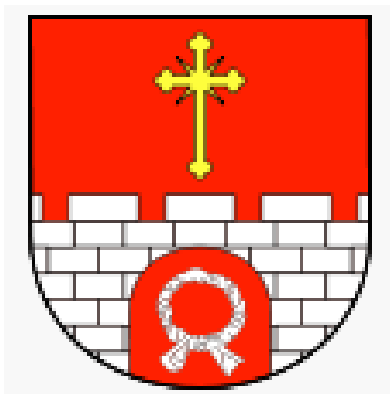

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY SKARŻYSKO KOŚCIELNE
NA LATA 2021 - 2030**

Strategia Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 - 2030

opracowana przez:

Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe „BaSz”

przy współpracy:

Urzędu Gminy Skarżysko Kościelne

Spis treści

WPROWADZENIE.....	4
I. WNIOSKI Z DIAGNOZY STANU AKTUALNEGO I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SKARŻYSKO KOŚCIELNE	5
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	5
2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	13
4. Wnioski z konsultacji społecznych – wyniki badań ankietowych	17
5. Analiza SWOT dla Gminy Skarżysko Kościelne z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	22
II. PLAN STRATEGICZNY GMINY SKARŻYSKO KOŚCIELNE DO 2030 ROKU	27
1. Wizja Gminy Skarżysko Kościelne	27
2. Misja Gminy Skarżysko Kościelne	27
3. Cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań	27
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne z kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych wyższego szczebla	41
5. Obszary Strategicznej Interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wraz z zakresem planowanych działań	46
6. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Skarżysko Kościelne	49
7. Rekomendacje dla polityki przestrzennej w Gminie Skarżysko Kościelne	53
8. Uwarunkowania realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030”	54
8.1. System wdrażania oraz podmioty zaangażowane we wdrażanie „Strategii ...”	54
8.2. System monitorowania i ewaluacji „Strategii ...”	55
8.3. Partycypacja społeczna w procesie tworzenia „Strategii ...”	58
8.4. Środowiskowe uwarunkowania realizacji inwestycji ujętych w „Strategii ...”	59
9. Ramy finansowe i źródła finansowania	60
Spis tabel	63
Spis map	63
Załączniki	63

WPROWADZENIE

„Strategia Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021-2030” jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. Jest to podstawowy instrument długofalowego zarządzania gminą, który określa strategiczne kierunki jej rozwoju w perspektywie do 2030 r. „Strategia ...” określa oczekiwany stan docelowy wyrażony w sformułowanej dla gminy misji i wizji, jaki zamierza się osiągnąć poprzez realizację zdefiniowanych celów strategicznych, a w ich ramach celów operacyjnych i kierunków działań.

„Strategia...” jest odpowiedzią na nieustannie zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia. Umożliwia ona efektywne gospodarowanie własnymi, ograniczonymi, zasobami. Do zasobów gminy należą: zasoby ludzkie i ich kondycja, stan infrastruktury społecznej i technicznej, stopień rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzeni, ale też środki finansowe.

Wójt Gminy Skarżysko Kościelne, prace nad „Strategią ...” rozpoczął w listopadzie 2020 r. Planowany tryb prac, działań oraz opracowania i konsultacji projektu Strategii ...” przyjęta uchwałą nr XXV/160/2020 Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030. Ponadto w listopadzie 2020 r. Wójt Gminy Skarżysko Kościelne powołał Zespół ds. opracowania „Strategii ...” (Zarządzenie nr 126/2020 Wójta Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie powołania zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne, wyznaczenia jego koordynatora oraz ustalenia Regulaminu prac zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne).

Proces tworzenia „Strategii ...” poprzedzony został analizą sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Skarżysko Kościelne. Opis aktualnego stanu gminy w wymienionych obszarach zawiera „Diagnoza sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne”, która jest załącznikiem do „Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021-2030”. W oparciu o diagnozę stanu aktualnego gminy, sformułowane zostały cele i kierunki działań, jakie gmina będzie realizować w perspektywie najbliższych lat.

Podstawowym aktem prawnym, określającym zadania gminy, na którym bazowano podczas opracowania „Strategii ...” jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. jedn. 2021 poz. 1372). Niniejszy dokument opracowany został z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. jedn. Dz. U. 2021 poz. 1057 ze zm.).

Opracowanie „Strategii ...” jest warunkiem koniecznym z uwagi na fakt, że gmina zamierza ubiegać się o pozabudżetowe środki pomocowe, w tym środki z funduszy Unii Europejskiej. Inną przesłanką opracowania niniejszego dokumentu jest potrzeba przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego wchodzących w skład gminy miejscowości, poprzez podejmowanie nowych wyzwań i konsekwentną realizację zaplanowanych działań. Realizacja zapisów „Strategii...” powinna przyczynić się do wzrostu atrakcyjności życia społeczno-gospodarczego i kulturalnego, aktywizować lokalną społeczność, a także zwiększać poczucie tożsamości z miejscem zamieszkania, pracy itp.

„Strategia Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021-2030” jest komplementarna z innymi dokumentami planistycznymi – strategicznymi obowiązującymi w gminie oraz spójna z dokumentami wyższego rzędu, w szczególności Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.

I. WNIOSKI Z DIAGNOZY STANU AKTUALNEGO I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SKARŻYSKO KOŚCIELNE

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Położenie administracyjne i dostępność komunikacyjna

Gmina Skarżysko Kościelne położona jest w północno – wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie skarżyskim. Gmina graniczy z:

- Miastem Skarżysko – Kamienna (powiat skarżyski , województwo świętokrzyskie),
- Gminą wiejską Mirów oraz Gminą miejsko – wiejską Szydłowiec (powiat szydłowiecki, województwo mazowieckie),
- Gminą wiejską Mirzec oraz Gminą miejsko – wiejską Wąchock (powiat starachowicki, województwo świętokrzyskie).

Powierzchnia Gminy Skarżysko Kościelne wynosi ok. 5 324,0 ha, co stanowi około 13,5% ogólnej powierzchni powiatu skarżyskiego i blisko 0,5% powierzchni województwa świętokrzyskiego. Gminę tworzy 8 miejscowości: Skarżysko Kościelne, Grzybowa Góra, Lipowe Pole Skarbowe, Lipowe Pole Plebańskie, Świerczek, Majków, Michałów oraz Kierz Niedźwiedzi.

Dostępność komunikacyjna gminy jest dość dobra. Przy południowo zachodniej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 42, która prowadzi do węzła drogowo – kolejowego znajdującego się na terenie miasta Skarżysko – Kamienna (skrzyżowanie drogi krajowej 42, drogi ekspresowej S-7 i linii kolejowej relacji Łódź – Dębica). Odległość od południowo zachodniej granicy Gminy Skarżysko Kościelne do węzła wynosi ok. 3,7 km. Droga krajowa nr 42 relacji Łódź – Skarżysko-Kamienna – Rzeszów, łączy przemysłowe miasta północy województwa świętokrzyskiego. Poza drogą krajową nr 42, drogowy układ komunikacyjny Gminy Skarżysko Kościelne tworzą drogi powiatowe i gminne. Na drodze konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030* oraz informacji pozyskanych z Urzędu Gminy w Skarżysku Kościelnym ustalono, że część dróg na terenie gminy z uwagi na zły stan nawierzchni a także infrastruktury okołodrogowej lub jej braku (np. chodniki) wymaga interwencji. Stwierdza się zatem konieczność budowy, rozbudowy i remontu części dróg należących zarówno do gminy jak i powiatu.

Przez zachodnią część gminy (tereny sołectw Skarżysko Kościelne oraz Lipowe Pole Plebańskie) przebiega linia kolejowa relacji Warszawa – Kraków, w tym jeden z największych w kraju węzłów kolejowych Skarżysko – Kamienna – Lipowe Pole. Przez teren miejscowości Grzybowa Góra przebiega linia kolejowa relacji Łódź – Dębica. Dobra dostępność do szlaków komunikacyjnych, zarówno drogowych jak i kolejowych może sprzyjać lokowaniu inwestycji na terenie gminy i rozwojowi gospodarczemu tego obszaru. Położenie Gminy Skarżysko Kościelne względem głównych szlaków komunikacyjnych drogowych i kolejowych przedstawiono na mapie poglądowej w Załączniku nr 1 do niniejszej „Strategii ...” – *Diagnoza sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne: rozdział 1.1. Położenie administracyjne i dostępność komunikacyjna Gminy Skarżysko Kościelne.*

W gminie nie funkcjonuje publiczny transport zbiorowy. Z przeprowadzonych konsultacji społecznych wynika, że mieszkańcy gminy są zainteresowani korzystaniem z tego rodzaju komunikacji. Należy zatem podejmować starania w kierunku rozwoju publicznego transportu zbiorowego a także rozważyć współpracę międzygminną w tym obszarze.

Zagospodarowanie terenu i środowisko przyrodnicze

Zagospodarowanie przestrzenne gminy jest typowe dla obszarów wiejskich. Wyróżnić można tu dwie główne strefy funkcjonalne. Pierwsza związana jest z gospodarką rolną. Funkcja ta dominuje w centralnej części gminy oraz częściowo zajmuje część północną. Pozostała część gminy (północna i południowa) związana jest z funkcją leśną.

Największy udział w strukturze użytkowania gruntów w gminie mają użytki rolne, które zajmują ok. 50,0% jej całkowitej powierzchni. Rolnictwo nie odgrywa jednak znaczącej roli w lokalnej gospodarce, przede wszystkim z uwagi na słabą jakość gleby. Drugim pod względem zajmowanej powierzchni sposobem zagospodarowania terenu Gminy Skarżysko Kościelne są grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, które zajmują łącznie ponad 43,0% całkowitej powierzchni gminy. Lasy stanowią największą obszarowo bazę rekreacji codziennej, weekendowej i pobytowej.

Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują ok. 273 ha, co stanowi niewiele ponad 5% powierzchni gminy. Największa koncentracja zabudowy występuje w centralnej części gminy, gdzie jest też najwięcej użytków rolnych. Pozostałe grunty, w tym nieużytki zajmują niewiele ponad 1% całkowitej powierzchni gminy. Grunty pod wodami stanowią niecałe 0,5% powierzchni gminy.

Do atutów gminy niewątpliwie zaliczyć należy jej walory przyrodnicze. Położenie gminy na obrzeżach Gór Świętokrzyskich, w Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej, warunkuje dość znaczny potencjał turystyczny i rekreacyjny gminy. Połączenie walorów przyrodniczych z walorami kulturowymi decyduje o dużych możliwościach rozwoju turystyki. Te z kolei uzależnione są od stanu infrastruktury turystycznej, która aktualnie na terenie gminy wymaga poprawy. Ważną kwestią jest rozbudowa sieci ścieżek pieszo – rowerowych i zadbanie aby szlaki te łączyły się ze sobą. Nie powinno się tworzyć np. wyizolowanych pętli, nieskomunikowanych z innymi trasami rowerowymi.

Dokumentem kształtującym zasady polityki przestrzennej w Gminie Skarżysko Kościelne jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skarżysko Kościelne (zmiana Studium z 2015 r.). Brak jest natomiast miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Gospodarka przestrzenna realizowana jest w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. Niemniej jednak taki rodzaj prowadzenia polityki przestrzennej może prowadzić do chaosu urbanistycznego. Należy zatem podjąć działania zmierzające do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Infrastruktura

Wszystkie sołectwa Gminy Skarżysko Kościelne posiadają dostęp do sieci wodociągowej. Według danych GUS (stan na koniec 2019 r.) z sieci wodociągowej korzysta ok. 89,9% mieszkańców gminy. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Urząd Gminy Skarżysko Kościelne, biorąc pod uwagę lata 2016 – 2019, corocznie przybywa gospodarstw domowych posiadających przyłącze do sieci wodociągowej. Można uznać, że potrzeby związane z rozbudową sieci wodociągowej ciągle istnieją, jednak są one znikome w porównaniu do skali dotychczasowego zainwestowania. Należy konsekwentnie dążyć do uzupełniania infrastruktury wodociągowej na obszarach dotąd nie objętych siecią a także modernizować przestarzałą infrastrukturę.

Na terenie Gminy Skarżysko Kościelne nie ma oczyszczalni ścieków. Zrzut ścieków z terenu gminy następuje za pomocą sieci kanalizacyjnej do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej

w południowo – wschodniej części miasta Skarżysko Kamienna. Według danych GUS (stan na koniec 2019 r.) z sieci kanalizacyjnej korzysta ok. 64,0% mieszkańców gminy. Nie wszystkie miejscowości w gminie posiadają dostęp do sieci kanalizacyjnej. Należy zatem dążyć do uzupełniania braków w infrastrukturze kanalizacyjnej.

Gospodarka odpadami z sektora komunalno – bytowego na terenie gminy prowadzona jest w ramach zbiórki odpadów stałych zmieszanych oraz selektywnej zbiórki odpadów, które gromadzone są w przeznaczonych do tego celu pojemnikach lub workach. Odpady odbierane są przez uprawnioną firmę wyłonioną w drodze przetargu i wywożone na składowisko odpadów poza teren gminy.

W Skarżysku Kościelnym przy ul. Kolonia 7 działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy gminy mogą oddawać odpady wymienione w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Skarżysko Kościelne (Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXV/158/2020 Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 06 listopada 2020 r.). W latach 2017 – 2019 zauważa się przewagę odpadów komunalnych zebranych selektywnie, co jest zjawiskiem pozytywnym. W 2019 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły ok. 68,1% wszystkich wytworzonych odpadów. W latach poprzednich było to niemal 54% (2018 r.) i 52,2% (2017 r.). Dla wzmocnienia tego pozytywnego zjawiska należy podejmować działania mające na celu budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców w szczególności poprzez edukację. Mieszkańcy gminy powinni być informowani o konsekwencjach dla środowiska i zdrowia ludzi, jakie niosą za sobą nieodpowiedzialne zachowania w postaci porzucania odpadów bądź też ich spalania w domowych instalacjach grzewczych. Kolejną ważną kwestią jest uświadamianie lokalnej społeczności konsekwencji nadmiernego „produkcowania odpadów”. Należy również podejmować działania zmierzające do likwidacji dzikich wysypisk na terenie gminy.

Zaopatrzenie terenu Gminy Skarżysko Kościelne w energię elektryczną odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego. Operatorem systemu dystrybucyjnego działającym w zasięgu terytorialnym Gminy Skarżysko Kościelne jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko - Kamienna, wchodząca w skład Grupy Energetycznej – PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Przez teren Gminy Skarżysko Kościelne – od południowej granicy gminy, przez miejscowości Majków i Michałów do GPZ Podemłynek usytuowanego na terenie miasta Skarżysko – Kamienna – przebiega czterokilometrowy odcinek linii wysokiego napięcia 110kV. Linia ta nie ma jednak bezpośrednich powiązań z systemem energetycznym gminy Skarżysko Kościelne.

Dostawa energii elektrycznej dla odbiorców z terenu Gminy Skarżysko Kościelne odbywa się za pośrednictwem linii magistralnych 15 kV:

- GPZ Północ – Skarżysko Kościelne,
- GPZ Południe – Wąchock – Bema Starachowice,
- GPZ 1 Starachowice lub GPZ Bór – odgałęzienie Podemłynek.

Sieć terenowa 15 kV wyposażona jest w lokalne stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Ze stacji tych energia doprowadzana jest dalej liniami niskiego napięcia.

Operator sieci dystrybucyjnej tj. Zakład energetyczny, w miarę możliwości finansowych, prowadzi prace polegające na sukcesywnej wymianie wyeksploatowanych urządzeń na nowe, doposażeniu sieci terenowej w nowe stacje transformatorowe, nowe linie

elektroenergetyczne zwiększając tym samym pewność dostaw energii o właściwych parametrach oraz zmniejszając awaryjność sieci.

Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne (art. 18 ust. 1) do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną należy między innymi planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg, znajdujących się na terenie gminy oraz finansowanie tego oświetlenia. Sieć oświetleniowa na terenie Gminy Skarżysko Kościelne wyposażona jest łącznie w 779 opraw oświetleniowych. Są to punkty oświetlające drogi i miejsca publiczne. Z uwagi na znaczną energochłonność oświetlenia ulicznego należy poddać je modernizacji poprzez wymianę energochłonnych lamp na nowoczesne energooszczędne. Do korzyści społecznych wynikających z realizacji zadania oprócz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, należeć będą: redukcja emisji dwutlenku węgla, budowanie pozytywnego wizerunku gminy, jako miejsca dbającego o środowisko, zwiększenie komfortu wykorzystania przestrzeni publicznej.

Na terenie Gminy Skarżysko Kościelne nie funkcjonują scentralizowane systemy ogrzewania (nie istnieją zakłady produkujące ciepło oraz jednostki zajmujące się dystrybucją ciepła). Aktualnie potrzeby cieplne pokrywane są za pomocą indywidualnych systemów grzewczych wbudowanych u poszczególnych odbiorców. Indywidualne źródła ciepła najczęściej opalane są paliwem stałym (węgiel kamienny, ekogroszek, miał węglowy). Ogrzewanie pomieszczeń olejem opałowym lub innym „czystszy” paliwem, mimo iż jest bardziej przyjazne dla środowiska, w dalszym ciągu jest znacznie bardziej kosztowne w porównaniu z paliwami węglowymi. Dodatkową barierą istotnie ograniczającą możliwość zmiany paliwa na czystsze są ograniczenia w dostępie do sieci gazowej.

Lokalne kotłownie funkcjonują przy budynkach użyteczności publicznej. Kotłownie te w przewadze opalane są olejem opałowym (4 budynki) oraz ekogroszkiem (3 budynki). Jedynie kotłownia pracująca dla potrzeb Szkoły Podstawowej w Majkowie opalana jest gazem ziemnym. Dla poprawy sytuacji w opisywanym obszarze należy dążyć do zapewnienia mieszkańcom jak najlepszego dostępu do informacji o programach w ramach których jest możliwość uzyskania wsparcia finansowego na realizację inwestycji polegających na wymianie przestarzałych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Należy tutaj wspomnieć m.in. o programie „Czyste powietrze”. Pomoc mieszkańcom gminy w dotarciu do rzetelnej informacji w kwestiach wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na nowe, rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych dedykowanych dla domów mieszkalnych, wykonywaniu instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) a także obowiązujących regulacjach prawnych, może prowadzić do zwiększenia zainteresowania mieszkańców wymianą wyeksploatowanych kotłów na spełniające standardy niskoemisyjne.

Obecnie zaopatrzenie Gminy Skarżysko Kościelne w gaz realizowane jest głównie w oparciu o butle napełniane gazem płynnym. Dostęp do sieci gazowniczej posiadają tylko 2 miejscowości w gminie tj. Majków i Michałów. Na terenie gminy paliwo gazowe wykorzystywane jest przede wszystkim na cele gospodarcze i grzewcze. Według danych GUS (stan na koniec 2019 r.), w gminie było 338 gospodarstw domowych korzystających z gazu ziemnego, w tym 261 gospodarstw wykorzystywało gaz sieciowy na cele ogrzewania pomieszczeń. Z dostępnych danych statystycznych za okres 2016 – 2019 (dane GUS) wynika, że z roku na rok wzrasta liczba odbiorców gazu ziemnego, którzy wykorzystują gaz do celów grzewczych. Aktualnie rozpoznawane jest zapotrzebowanie mieszkańców gminy na inwestycję polegającą na rozbudowie sieci gazowej. W styczniu 2021 r. w siedzibie Urzędu Gminy Skarżysko Kościelne odbyło się spotkanie władz gminy z przedstawicielami Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o. o. Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach, którzy przedstawili

wyniki przeprowadzonych analiz techniczno – ekonomicznych ewentualnej gazyfikacji poszczególnych miejscowości oraz ulic w gminie. Rozbudowa sieci dla potrzeb przyłączenia nowych odbiorców ma charakter komercyjny i uwarunkowana jest wynikiem rachunku ekonomicznej opłacalności przeprowadzenia inwestycji przez w/w przedsiębiorstwo gazownicze. Kryterium ekonomiczne będzie spełnione pod warunkiem uzyskania stosownej liczby osób zainteresowanych podłączeniem do sieci gazowej. Znaczna część mieszkańców gminy jest zainteresowana inwestycją i deklaruje gotowość przyłączenia się do sieci gazowniczej.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Struktura demograficzna jest bardzo ważnym czynnikiem perspektywicznym rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne. Według danych GUS (stan na koniec 2019 r.), na terenie Gminy Skarżysko Kościelne zamieszkuje 5988 osób, co stanowi ok. 8,1% ludności powiatu skarżyskiego. Wskaźnik średniej gęstości zaludnienia w gminie wynosi 112 osób/km².

Z diagnozy sytuacji demograficznej wynika, że na przestrzeni lat 2016 - 2019 liczba ludności zamieszkującej Gminę Skarżysko Kościelne zmniejszyła się o 192 osoby. Ubytek ludności jest następstwem ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji. Są to dwa najważniejsze czynniki, które decydują o dynamice demograficznej gminy.

Kierunki zmian zachodzące w rozwoju demograficznym gminy są zbieżne z kierunkami obserwowanymi na terenie całego województwa świętokrzyskiego. W ogólnym ujęciu sytuacja związana z przyrostem naturalnym w Polsce jest niezadowolająca. Wartości średnie dla całego kraju są niepokojąco niskie i nie gwarantują nawet podstawowego stopnia zastępowalności pokoleń.

Historia kształtowania się współczynnika przyrostu naturalnego w latach 2016 – 2019 wskazuje na poważny kryzys wynikający z niewielkiej liczby urodzeń. Pomimo negatywnej oceny dynamiki przyrostu naturalnego w ostatnich latach należy pamiętać o potencjalnych zmianach trendu urodzeń, jakie mogą nastąpić w perspektywie kilku lub kilkunastu najbliższych lat w związku z prowadzoną przez państwo polityką prorodzinną.

Drugim wspomnianym już czynnikiem warunkującym dynamikę demograficzną jest saldo migracji, które pokazuje bilans osób wyjeżdżających (emigracji) i przyjeżdżających (imigracji) do danego obszaru. Ujemna wartość wskaźnika salda migracji oznacza, że więcej mieszkańców ubywa niż przybywa na danym obszarze. Zaprezentowane w *Diagnozie sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne* (Załącznik nr 1 do „Strategii ...”) dane liczbowe wskazują na bardzo niekorzystny proces wyludniania gminy, związany z emigracją ludności do większych ośrodków miejskich oraz wyjazdami zagranicznymi, przy czym przeważają tu migracje wewnętrzne – krajowe. Należy więc podejmować działania zachęcające mieszkańców do pozostawania w gminie i podjąć próbę zapewnienia im w miarę możliwości zaspokajania potrzeb, których szukają w innych miejscowościach.

Obok kwestii związanych z przyrostem naturalnym i saldem migracji, rozważyć należy również strukturę wiekową ludności tj. udział różnych grup wiekowych w ogólnej liczbie ludności oraz udział tzw. grup ekonomicznych (osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym) w populacji danego obszaru.

Populacja gminy odznacza się mało korzystną strukturą wiekową. Piramida wieku przedstawiona w *Diagnozie sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy*

Skarżysko Kościelne (Załącznik nr 1 do „Strategii ...”), obrazuje typ społeczeństwa regresywnego, starego. Poziom urodzeń jest niewielki a starsze grupy wiekowe mają dużą liczebność. Sytuacja taka oznaczać będzie wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne ukierunkowane typowo na seniorów, w tym usługi opiekuńcze.

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku zauważyć można niekorzystny trend wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym zmniejszaniu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Na przestrzeni lat 2016 – 2019 systematycznie zmniejsza się liczba ludności w wieku produkcyjnym. W badanym okresie różnica ta wynosi 239 osób.

Analizując prognozy demograficzne opublikowane przez GUS („Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030 – tablice wojewódzkie”), przewiduje się dalszy wzrost udziału osób starszych, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Tendencja związana ze starzeniem się społeczeństwa jest charakterystyczna dla większości gmin w Polsce. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest przewidywany spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, świadczący o braku stabilizacji liczby młodych mieszkańców, którzy w perspektywie najbliższych kilku lub kilkunastu lat będą głównym potencjałem społecznym, wchodząc na rynek pracy, a tym samym generując dochody do budżetu gminy.

Poziom zaawansowania procesu powolnego starzenia się ludności odzwierciedla wskaźnik określający obciążenie najmłodszej grupy ludności grupą najstarszą, który (wg danych GUS) w 2019 r. kształtował się na poziomie 143,5 (ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób wieku przedprodukcyjnym). Wysoka wartość wskaźnika obciążenia demograficznego ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy i powoduje sytuację, w której zbyt duży odsetek ludności utrzymuje się z socjalnych źródeł dochodów.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna Gminy Skarżysko Kościelne będzie pociągać za sobą konsekwencje w postaci zmiany popytu na usługi publiczne, takie jak opieka nad dziećmi, oświata i wychowanie, kultura, sport oraz opieka nad osobami starszymi i ich aktywizacja.

W Gminie Skarżysko Kościelne nie funkcjonują żłobki. Biorąc pod uwagę trendy społeczne związane z coraz częstszym i szybszym powrotem młodych rodziców, głównie matek do pracy zawodowej należy rozpoznać zapotrzebowanie na tego typu usługi i w sytuacji znaczącego zainteresowania dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczeństwa w tym zakresie. Uwagę należy też zwrócić na alternatywne dla żłobków rozwiązania np. kluby dziecięce, stanowiska dziennych opiekunów.

Usługi wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Skarżysko Kościelne świadczy Samorządowe Przedszkole w Skarżysku Kościelnym, dla którego organem prowadzącym jest gmina. Ponadto przy szkołach podstawowych w Kierzu Niedźwiedzim, Grzybowej Górze, Majkowie oraz Lipowym Polu funkcjonują punkty przedszkolne. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym jest dość wysoki i wynosi 80,4% (wg stanu na koniec 2019 r.). Gmina otrzymała wsparcie finansowe na ukończenie budowy nowego przedszkola, które zlokalizowane jest przy ul. Kościelnej 5, w niedalekim sąsiedztwie siedziby Urzędu Gminy i przyszłości zastąpi aktualnie funkcjonujące przedszkole, w którym brakuje miejsca. Gmina pozyskała dofinansowanie m.in. w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RFIL).

Na terenie gminy funkcjonuje łącznie 5 szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Skarżysku Kościelnym (ul. Szkolna 5),
- Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Majkowie (ul. Stefana Żeromskiego 106),
- Szkoła Podstawowa im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Kierzu Niedźwiedzim (ul. Boczna 7),
- Szkoła Podstawowa w Grzybowej Górze (ul. Świętokrzyska 102),
- Szkoła Podstawowa w Lipowym Polu Skarbowym (ul. Wesola 2).

Dla szkół podstawowych w Skarżysku Kościelnym oraz Majkowie organem prowadzącym jest gmina, natomiast szkoły podstawowe w Kierzu Niedźwiedzim i Grzybowej Górze prowadzone są przez osoby fizyczne, Szkołę Podstawową w Lipowym Polu Skarbowym prowadzi Stowarzyszenie „Wiedza i Rozwój”. Wszystkie placówki posiadają pracownie przedmiotowe, prowadzą zajęcia w ramach kół zainteresowań, dodatkowych zajęć sportowych, wyrównawczych, realizują programy profilaktyczne. Część pracowni wymaga doposażenia w pomoce naukowe. Polepszenie wyposażenia wpłynie pozytywnie na wyniki edukacyjne uczniów. Sieć szkolna jest optymalna. Infrastruktura szkolna wymaga jednak poprawy m.in. w zakresie naprawy elewacji, modernizacji instalacji c.o., elektrycznej, remontów sal, poprawy sytuacji lokalowej.

Uzupełnieniem oferty edukacyjnej dla młodzieży i dorosłych z terenu Gminy Skarżysko Kościelne są placówki zlokalizowane m.in. w Skarżysku - Kamiennej i należą do nich np.:

- Policealna Szkoła Pracowników Służb Społecznych,
- Kolegium Pracowników Służb Społecznych,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego,
- Państwowa Szkoła muzyczna I stopnia im. Zygmunta Noskowskiego.

Ofertę opiekuńczo – edukacyjną uzupełniają działające na terenie Skarżyska - Kamiennej placówki edukacyjno – wychowawcze:

- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Nr 2 przy ul. Spacerowej 31,
- Zespół Placówek Resocjalizacyjno – Wychowawczych, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii przy ul. Legionów 131,
- Zespół Placówek Opieki i interwencji kryzysowej „PRZESTAŃ” przy ul. Rejowskiej 53,
- Zespół Placówek Edukacyjno – Wychowawczych przy ul. Szkolnej 15.

Na terenie Gminy Skarżysko Kościelne nie ma szkół wyższych.

Na jakość życia mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne wpływają również działania związane ze sportem, kulturą, rekreacją oraz szeroko rozumianym rozwojem osobistym. W tym zakresie potrzeby lokalnej społeczności zaspokaja Gminna Biblioteka Publiczna w Skarżysku Kościelnym z siedzibą przy ul. Kościelnej 2A. Podstawowym zadaniem biblioteki jest upowszechnianie czytelnictwa. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelnicych, edukacyjnych i informacyjnych osób korzystających z biblioteki, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury, przede wszystkim czytelnicych. Przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Skarżysku Kościelnym działa Dyskusyjny Klub Książki (DKK). Oferta ta skierowana jest do osób, które nie tylko lubią czytać ale również rozmawiać o książkach. Klubowiczem może zostać każdy użytkownik biblioteki, niezależnie od wieku, zainteresowań a także tego jak dużo i szybko czyta.

W Gminie Skarżysko Kościelne organizowane są imprezy kulturalne związane z lokalną historią, zabytkami. Głównym celem tych wydarzeń jest edukacja historyczna i kulturalna, kultywowanie tradycji i zwyczajów a także integracja lokalnej społeczności. Do największych imprez kulturalnych, odbywających się na terenie Gminy Skarżysko Kościelne zaliczyć należy: uroczystości związane z rocznicą Powstania Styczniowego 1863 r., „Piknik Archeologiczny Rydno”, „Cudze chwalicie, swego nie znacie”, uroczystości związane z rocznicą 11 listopada, dożynki gminne, „To i owo na ludowo”, Parafialny Festyn Rodzinny.

Zważając na obecny styl i tempo życia, kultura fizyczna zasługuje na szczególną uwagę. Odgrywa ona bardzo ważną rolę w procesie rozwoju, kształtowania i utrzymania zdrowia. Pomimo ciągle rosnącej popularności sportu, przejawiającej się w podejmowaniu przez społeczeństwo rozmaitych aktywności fizycznych, ciągle niezadowolający jest poziom wydolności i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży. Dlatego też należy podejmować działania, które będą zachęcać mieszkańców gminy do aktywności fizycznej. Należy rozbudowywać infrastrukturę umożliwiającą tego typu aktywności np. ścieżki rowerowe, chodniki itp.

Na terenie gminy są doskonałe warunki do rozwoju turystyki i czynnego wypoczynku. Znajduje się tu kilka obiektów infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. Na terenie każdego sołectwa znajduje się plac zabaw, ogólnodostępne siłownie zewnętrzne, centra kulturalno – sportowe, boiska itp.

W gminie funkcjonują dwa centra związane z infrastrukturą turystyczno-agroturystyczną. Obiekty te mają na celu przyciąganie potencjalnych turystów zwiedzających gminę jak również mają się przyczynić do integrowania lokalnej społeczności. Są to: Rodzinne Centrum Kultury i Wypoczynku „Nad Żarnówką” w Majkowie, „Nad Żarnówką” Stanica w Michałowie. W centrum Skarżyska Kościelnego w ramach rewitalizacji utworzona została w pobliżu kompleksu boisk sportowych, przy szkole w Skarżysku Kościelnym, Zielona Sala Gimnastyczna, natomiast w Kierzu Niedźwiedzim funkcjonuje Centrum Kulturalno – Oświatowo – Sportowe.

Na terenie Gminy Skarżysko Kościelne działa wiele organizacji pozarządowych, które poprzez swoją działalność chronią dorobek kulturalny poprzednich pokoleń, służą młodzieży, uczą postaw ekologicznych, dbają o rozwój społeczno-kulturalny gminy. Ich działania skierowane są na pogłębienie integracji społecznej, rozwój potencjału kulturowego gminy, rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych oraz budowaniu tożsamości kulturowej regionu. Dzięki aktywności mieszkańców gminy, podejmowanej samodzielnie lub we współpracy z władzami samorządowymi, w istotny sposób zostaje wzbogacony zakres działań na rzecz mieszkańców gminy, przede wszystkim tych najbardziej potrzebujących opieki i wsparcia.

Na terenie Gminy Skarżysko Kościelne usługi z zakresu opieki medycznej świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (SPZOZ) z siedzibą przy ul. Łżeckiej 2a w Skarżysku Kościelnym. Organem Założycielskim Zakładu jest Gmina Skarżysko Kościelne, która jednocześnie sprawuje nadzór nad jego działalnością. Zakład zapewnia opiekę lekarską od poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰ – 18⁰⁰. Poza godzinami pracy Zakładu pacjenci otrzymują pomoc lekarską w Świętokrzyskim Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego o. Skarżysko – Kamienna przy. ul. Szpitalnej 5 w Skarżysku – Kamiennej. Ponadto opiekę szpitalną dla mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne zapewnia Zespół Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy im. Marii Skłodowskiej – Curie z siedzibą przy ul. Szpitalnej 1 w Skarżysku - Kamiennej. Szpital realizuje świadczenia leczniczo –

zapobiegawcze w zakresie: opieki szpitalnej, rehabilitacji leczniczej, specjalistycznej opieki zdrowotnej udzielanej w warunkach ambulatoryjnych, badań diagnostycznych, profilaktyki zdrowia a także opieki długoterminowej. Na terenie gminy funkcjonuje 1 apteka w Skarżysku Kościelnym w sąsiedztwie Urzędu Gminy.

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Skarżysko Kościelne realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku Kościelnym (GOPS). Do głównych powodów korzystania przez mieszkańców gminy ze wsparcia pomocy społecznej należą: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz ubóstwo. W zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańcy Gminy Skarżysko Kościelne mogą korzystać również z pomocy oferowanej przez instytucje znajdujące się poza terenem gminy np.:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy ul. Plac Floriański 1 w Skarżysku - Kamiennej,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej przy ul. Rejowskiej 99 w Skarżysku - Kamiennej,
- Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Skarżysku – Kamiennej przy ul. Sikorskiego 20,
- Centrum Integracji Społecznej przy ul. Prusa 3a w Skarżysku - Kamiennej.

W myśl art. 7 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. jedn. Dz. U. 2020 poz. 713 ze zm.), zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: (...) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego, (...). Podstawowymi organami państwa, powołanymi do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego są policja oraz straż pożarna. Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku – Kamiennej. Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ratownictwa ogólnego zajmują się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Skarżysku - Kamiennej oraz jednostki OSP Lipowe Pole, OSP Grzybowa Góra, OSP Kierz Niedźwiedzi.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Potencjał lokalnej gospodarki odgrywa kluczową rolę w określaniu celów i strategii rozwojowych. Aspekty gospodarcze związane z liczbą przedsiębiorstw, ich aktywnością oraz wielkością lokalnego rynku pracy uznawane są często za główne czynniki rozwoju lokalnego.

Sytuację gospodarczą na terenie Gminy Skarżysko Kościelne odzwierciedlają wskaźniki: liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności oraz wskaźnik liczby podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Na tle województwa świętokrzyskiego i powiatu skarżyskiego, Gmina Skarżysko Kościelne odznacza się niższym poziomem przedsiębiorczości wyrażonym liczbą podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności.

Biorąc pod uwagę lata 2016 – 2019 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności ulegała wahaniom. W 2019 r. na 10 tys. ludności przypadało 777 podmiotów gospodarczych tj. o 16 podmiotów więcej w porównaniu z rokiem 2016. Wartość wskaźnika zmienia się corocznie, nie są to jednak znaczące wahania, co potwierdza stabilność sytuacji gospodarczej pod względem liczby przedsiębiorstw.

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2016 – 2019 kształtuje się na zbliżonym poziomie, przy czym najwyższa wartość wskaźnika występuje w 2019 r. (128,5) natomiast najniższa w 2016 r. (121,8). Zjawiskiem pozytywnym i pożądanym kierunkiem zmian jest systematyczny wzrost analizowanego miernika. Wskaźnik dla Gminy Skarżysko Kościelne w porównaniu do sytuacji panującej w kraju, województwie świętokrzyskim i powiecie skarżyskim jest niższy. Konieczne jest wspieranie przedsiębiorców oraz poprawa warunków do inwestowania i powstawania nowych miejsc pracy na terenie gminy.

Na koniec 2019 r. w Gminie Skarżysko Kościelne funkcjonowało 465 podmiotów gospodarczych, z czego 453 to podmioty prywatne. Sektor prywatny reprezentowany jest głównie przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (ok. 86,1% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych sektora prywatnego). Liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego świadczy o aktywności ekonomicznej mieszkańców gminy.

Do największych grup branżowych wg klasyfikacji PKD (Polska Klasyfikacja Działalności) należy działalność z kategorii handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe. Obok ogólnej liczby przedsiębiorstw funkcjonujących na danym terenie i ich struktury rodzajowej ważną jest ich struktura wielkościowa. Blisko 97% wszystkich zarejestrowanych podmiotów stanowią mikroprzedsiębiorstwa (średnioroczne zatrudnienie mniej niż 10 pracowników). Większość tych firm ma charakter rodzinny i zapewnia miejsca pracy dla niewielkiej liczby osób.

Na terenie Gminy Skarżysko Kościelne nie ma dużych, znaczących podmiotów gospodarczych, które zapewniałyby dużą liczbę miejsc pracy. Większe podmioty gospodarcze znajdują się na terenie miasta Skarżysko – Kamienna i należą do nich m.in.: PKP Skarżysko, MESKO S.A. (Bumar Amunicja Spółka Akcyjna), WTÓRPOL Sp. z o.o., PGE Dystrybucja S.A.

Według danych GUS, liczba osób pracujących zawodowo w Gminie Skarżysko Kościelne na przestrzeni lat 2016 – 2019 ulegała nieznacznym wahaniom. W 2019 r. pracowało 309 osób. Pracujący stanowili ok. 8,5% osób w wieku produkcyjnym. Na 1000 mieszkańców pracowało 52 osoby. Jest to znacznie mniej w porównaniu do wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego (196) oraz powiatu skarżyskiego (180), jednak mniej od wskaźnika dla Polski (255).

Ważną kwestią związaną z sytuacją na rynku pracy jest bezrobocie, czyli zjawisko niedoboru podaży względem popytu na pracę. Na koniec grudnia 2020 r. w Gminie Skarżysko Kościelne zarejestrowanych było 429 osób bezrobotnych, tj. o 56 osób mniej niż w 2016 r. ale więcej niż w latach 2017 – 2019. Wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie gminy po 2019 r. może wynikać z ogólnej sytuacji pandemicznej panującej nie tylko w kraju ale na całym świecie. W wyniku wprowadzonego w marcu 2020 r. stanu zagrożenia epidemicznego a następnie stanu epidemii nastąpiło „zamrożenie” gospodarki a to z kolei miało wpływ na wszystkie wskaźniki rynku pracy. Wprowadzone restrykcje w pewnym stopniu przyczyniły się do ograniczenia liczby miejsc pracy czy utrudnienia w przekraczaniu granic państwa, co miało szczególne znaczenie dla osób pracujących poza granicami kraju.

Bezrobotni z terenu Gminy Skarżysko Kościelne stanowią ok. 10,3% ogólnej liczby osób bezrobotnych w powiecie skarżyskim. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2019 r. wynosi ok. 9,7%.

Poziom bezrobocia w Gminie Skarżysko Kościelne do końca 2019 r. utrzymywał się na poziomie mniejszym niż w 2014 r. W 2020 r. nastąpił wzrost liczby osób pozostających bez pracy.

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, dominują osoby młode (do 30 roku życia), co jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym.

W 2020 r. osoby długotrwale bezrobotne, tj. takie, których okres pozostawania bez pracy w ciągu ostatnich dwóch lat wyniósł co najmniej 12 miesięcy, stanowiły ok. 57,6% ogólnej liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych.

Głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace dorywcze, sezonowe jak również pomoc społeczna i pomoc rodziny. Zabiegi te nie gwarantują stabilności finansowej rodzin, dlatego też częstym zjawiskiem jest emigracja zarobkowa.

Analiza takich obszarów jak rynek pracy oraz struktura zatrudnienia w Gminie Skarżysko Kościelne nastrocza wiele trudności. Powodem jest brak danych określających liczbę osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Gmina Skarżysko Kościelne jest gminą wiejską o charakterze rolniczym, wiarygodna analiza struktury zatrudnienia i rynku pracy nie jest możliwa.

Przedstawione powyżej analizy dotyczące rynku pracy i wielkości zatrudnienia w gminie zostały oparte na danych statystycznych GUS, które nie zawierają pełnych informacji o liczbie osób zatrudnionych, w tym w rolnictwie, są więc mało reprezentatywne. Należy zauważyć, że w gminie przeważają małe niskodochodowe gospodarstwa rolne. Niska opłacalność rolnej produkcji i rozdrobnienie gospodarstw rolnych stanowią istotne bariery dla rozwoju rolnictwa w gminie. Istotne jest więc podejmowanie działań zmierzających do przechodzenia na działalności okołorolnicze, zachęcania do tworzenia obiektów agroturystycznych, a także promowanie lokalnych wytwórców i ich produktów.

Analizując stan finansów samorządowych można zauważyć, że na przestrzeni lat 2016 – 2019 dochody budżetu Gminy Skarżysko Kościelne ulegały corocznemu zwiększeniu. W 2019 r. dochód w przeliczeniu na 1 osobę w mieście wyniósł 4414,58 zł i był o 1139,85 zł wyższy w stosunku do 2016 r. Dochody przypadające na 1 mieszkańca gminy są niższe od dochodów przypadających na 1 mieszkańca Polski ale wyższe od dochodów przypadających na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego i powiatu skarżyskiego.

Podstawowym rodzajem dochodów budżetowych, które warunkują możliwości rozwojowe Gminy Skarżysko Kościelne, tak jak każdej innej jednostki terytorialnej są dochody własne, czyli środki uwarunkowane poziomem lokalnej aktywności. Wysokość dochodów własnych zależy przede wszystkim od:

- Poziomu zamożności społeczności lokalnej, która odprowadza podatek dochodowy od osób fizycznych,
- Poziomu zainwestowania gminy, który wpływa na skalę dochodów z tytułu podatku CIT i podatku od nieruchomości.

Poziom dochodów własnych ulegał wahaniom na przestrzeni lat 2016 – 2019, niemniej jednak przez większą część analizowanego okresu zaznaczał się trend rosnący.

Z roku na rok w okresie objętym analizą tj. w latach 2016 – 2019 wzrastały również wydatki budżetu. w latach 2018 i 2019 wskutek podejmowanych inwestycji miał miejsce deficyt budżetowy na poziomie odpowiednio 723 878,47 zł oraz 266 805,03 zł. Poziom wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy Skarżysko Kościelne w latach 2016 – 2019 ulegał wahaniom, ale przez większą część analizowanego przedziału czasowego zaznaczał się trend rosnący. W 2019 r. wydatki budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 osobę w gminie były na poziomie 4458,88 zł i były o 1448,49 zł wyższe w stosunku do 2016 r. Wydatki przypadające na 1 mieszkańca gminy są niższe od wydatków przypadających na 1 mieszkańca Polski ale wyższe od wydatków przypadających na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego i powiatu skarżyskiego.

Zgodnie ze strukturą wydatków budżetu gminy, najwięcej środków finansowych gmina przeznaczająca na oświatę i wychowanie oraz rodzinę.

Jak wynika z „*Diagnozy sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne*” (Załącznik nr 1 do niniejszej „Strategii ...”), od 2016 r. systematycznie wzrasta aktywność inwestycyjna gminy. Oznacza to, że z roku na rok Gmina Skarżysko Kościelne przeznaczająca coraz większe środki finansowe na inwestycje. W 2019 r. wydatki inwestycyjne przekroczyły 5 mln zł i były o ponad 4 mln wyższe w porównaniu do wydatków inwestycyjnych z 2016 r. Wpływ na tę sytuację miało szereg projektów infrastrukturalnych. Tak duża skala inwestycji istotnie wpłynęła na wzrost poziomu życia lokalnej społeczności, jednak spowodowała jednocześnie określone konsekwencje finansowe dla gminy.

Wykaz najważniejszych inwestycji zrealizowanych przez Gminę Skarżysko Kościelne w latach 2016 – 2020 przedstawiono we wspomnianej powyżej „*Diagnozie sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne*”. Gmina systematycznie podejmuje decyzje zmierzające do realizacji kolejnych, kluczowych dla rozwoju lokalnego inwestycji.

W okresie marzec – październik 2021 r. realizowana będzie inwestycja polegająca na przebudowie drogi gminnej ul. Polnej w miejscowości Skarżysko Kościelne. Na realizację przedsięwzięcia gmina pozyskała dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RFIL). Do korzyści wynikających z realizacji przedsięwzięcia zaliczyć należy m.in.: poprawę stanu bezpieczeństwa, większą liczbę osób mogących korzystać z infrastruktury drogowej o wyższych standardach użytkowych, modernizację urządzeń związanych z drogą, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji powstających ze spalania paliw przez pojazdów poprzez zwiększenie płynności ruchu itp.

Gmina Skarżysko Kościelne podjęła kroki zmierzające do pozyskania dofinansowania na realizację kolejnych inwestycji. Gmina przygotowała propozycje projektów, które mogą mieć kluczowe znaczenie dla jej rozwoju i przedłożyła je do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego w formie fiszek (formularz zgłaszania propozycji projektów strategicznych dla rozwoju województwa świętokrzyskiego). Najważniejsze informacje na temat projektów przedstawiono w tabeli 26 na str. 51- 55 w „*Diagnozie sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne*”.

4. Wnioski z konsultacji społecznych – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby opracowania diagnozy stanu społeczno – gospodarczego Gminy Skarżysko Kościelne a następnie „Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030”, w dniach 01.02.2021 r. do 26.02.2021 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy. Ze względu na panujący stan pandemii zrezygnowano z bezpośrednich spotkań z mieszkańcami. Osoby zainteresowane wypełniały ankiety w formie edytowalnego kwestionariusza, jaki został zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy www.skarzysko.com.pl. Każdą wypełnioną ankietę można było przekazać na adresy mailowe zarówno Urzędu Gminy Skarżysko Kościelne jak i Wykonawcy „Strategii”.

Pytania ankietowe obejmowały swoim zakresem m.in.: ogólną i szczegółową ocenę poziomu życia w gminie, określenie najpoważniejszym problemów wpływających na warunki życia w chwili obecnej oraz pozytywnych i negatywnych cech funkcjonowania gminy (szanse i zagrożenia rozwojowe), a także największych wyzwań rozwojowych dla gminy.

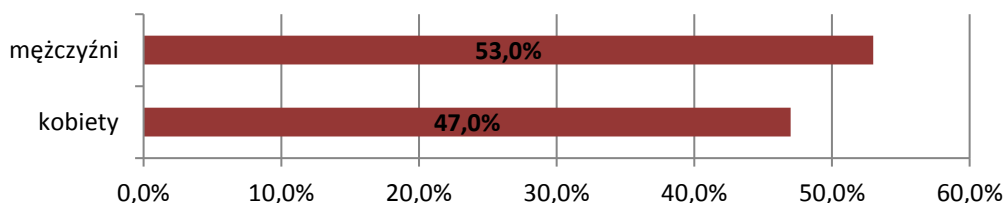
Głównym celem przeprowadzenia ankiet było poznanie opinii społeczeństwa dotyczących głównych aspektów funkcjonowania gminy, które posłużyły określeniu priorytetów rozwojowych w nadchodzących latach.

Charakterystyka respondentów, którzy wzięli udział w konsultacjach społecznych oraz wyniki ankietyzacji – statystyka sporządzona w ujęciu procentowym.

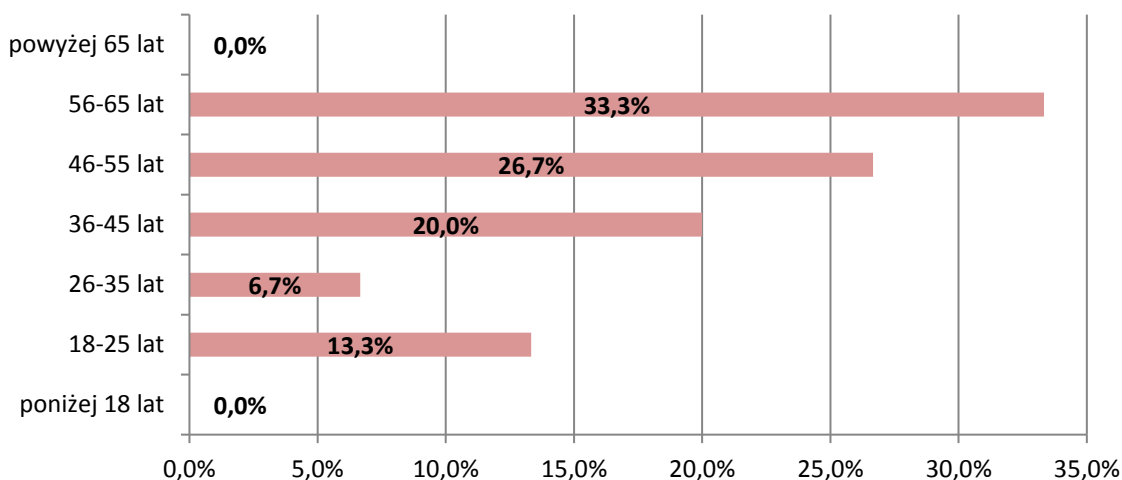
Procentowy udział mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne w ogólnej liczbie osób wypełniających ankietę: 80,0%.

Respondenci nie będący mieszkańcami gminy, ale zawodowo związani z Gminą Skarżysko Kościelne: 20,0 %.

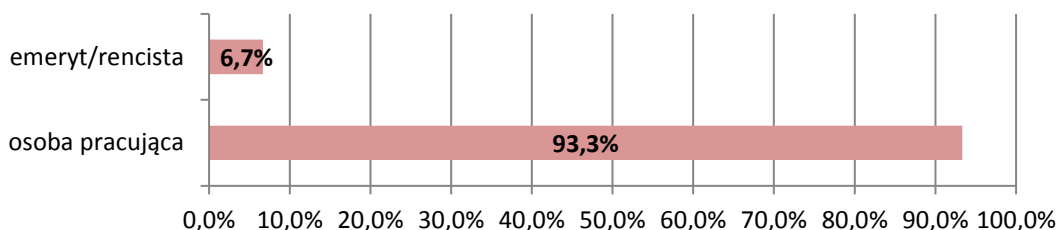
Wykres 1. Podział respondentów ze względu na płeć

Wykres 2. Podział respondentów ze względu na wiek

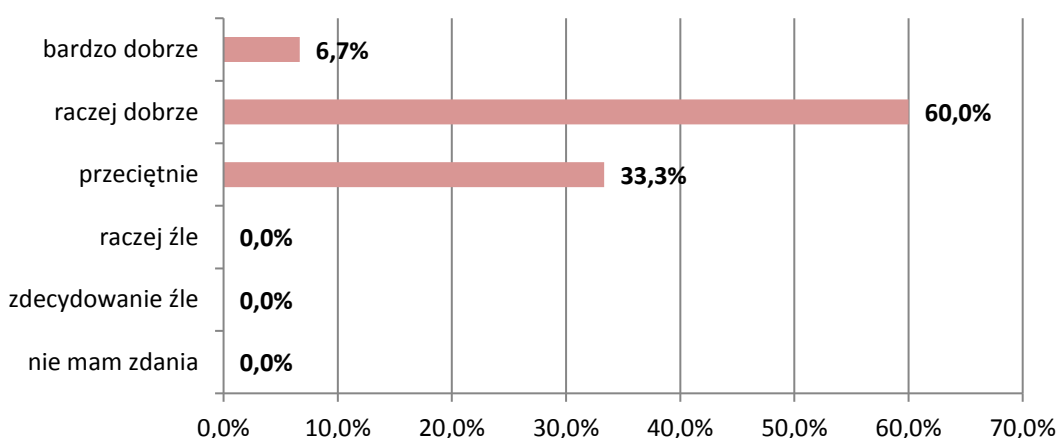
Wykres 3. Podział respondentów ze względu na zatrudnienie/zajęcie

Zestawienie odpowiedzi z ankiet

1. Jak ocenia Pani/Pan warunki życia w gminie Żarnów?

(Wybierz jedną odpowiedź i uzasadnij wybór)

Uzasadnienie wyboru (z możliwości uzasadnienia wyboru skorzystało 3 respondentów):

- „Słaba jakość gleb, postępująca degradacja rolnictwa, brak infrastruktury turystycznej” (ocena negatywna),
- „Wspaniałe położenie geograficzne i warunki przyrodnicze, dostęp do mediów, dostępność i jakość infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, jakość powietrza, bezpieczeństwo publiczne” (ocena pozytywna),
- „Dobra infrastruktura techniczna, dobre drogi i dobra sieć placówek oświatowych” (ocena pozytywna).

2. Jak ocenia Pan/Pani warunki życia w gminie w wymienionych obszarach/dziedzinach?

(W kratkę wstaw ocenę: 5-bardzo dobrze, 4-raczej dobrze, 3-przeciętnie, 2-raczej źle, 1-zdecydowanie źle)

Wyszczególnienie		5	4	3	2	1
		[%]				
1.	Dostępność i jakość edukacji szkolnej (poziom nauczania w szkołach)	27	67	7	0	0
2.	Możliwości korzystania z zajęć pozalekcyjnych, koła zainteresowań w szkołach	7	60	13	20	0
3.	Dostępność i jakość edukacji przedszkolnej i opieki nad małym dzieckiem (żłobki)	20	27	33	7	13

Strategia Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030

Wyszczególnienie		5	4	3	2	1
		[%]				
4.	Dostęp do infrastruktury turystycznej, miejsc rekreacji i aktywnego wypoczynku	6	27	27	27	13
5.	Dostępność infrastruktury sportowej na terenie gminy	7	47	33	7	6
6.	Dostępność infrastruktury/oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci (place zabaw)	7	53	13	13	14
7.	Dostęp do instytucji kultury/usług kulturalnych na terenie gminy	7	13	47	13	20
8.	Dostępność komunikacyjna	7	13	53	7	20
9.	Bezpieczeństwo publiczne	13	60	20	7	0
10.	Dostęp do opieki zdrowotnej (infrastruktura i opieka medyczna)	6	27	47	14	6
11.	Wsparcie osób starszych oferowane na terenie gminy (DPS, Kluby Seniora)	27	47	13	0	13
12.	Możliwość zatrudnienia i warunki rozwoju i pracy zawodowej	7	0	47	13	33
13.	Atrakcyjność inwestycyjna gminy (zasób terenów przeznaczonych pod inwestycje, uzbrojenie tych terenów)	7	13	53	7	20
14.	Atrakcyjność gminy pod kątem prowadzenia własnej działalności gospodarczej	7	27	53	13	0
15.	Stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej (chodniki, oświetlenie, przystanki)	7	27	53	13	0
16.	Dostępność i jakość infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej	27	53	20	0	0
17.	Dostępność do sieci gazowniczej	20	20	13	0	47
18.	Dostęp i jakość Internetu w gminie	20	40	40	0	0
19.	Jakość powietrza atmosferycznego	27	40	20	13	0
20.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (zieleni, szlaki turystyczne, estetyka miejsc publicznych)	7	33	27	20	13
21.	Świadomość ekologiczna mieszkańców gminy (segregacja odpadów, spalanie paliw)	7	27	52	7	7
22.	Inne (jakie?)	0	0	0	0	0

Najlepiej oceniane obszary życia w Gminie Skarżysko Kościelne:

1. Dostępność i jakość edukacji szkolnej (poziom nauczania w szkołach,
2. Wsparcie osób starszych oferowane na terenie gminy (DPS, Kluby Seniora),
3. Dostępność i jakość infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej,
4. Jakość powietrza atmosferycznego.

Najgorzej oceniane obszary życia w Gminie Skarżysko Kościelne:

1. Dostępność do sieci gazowniczej,
2. Możliwość zatrudnienia i warunki rozwoju i pracy zawodowej,
3. Dostęp do instytucji kultury/usług kulturalnych na terenie gminy,
4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy (zasób terenów przeznaczonych pod inwestycje, uzbrojenie tych terenów),
5. Dostępność komunikacyjna.

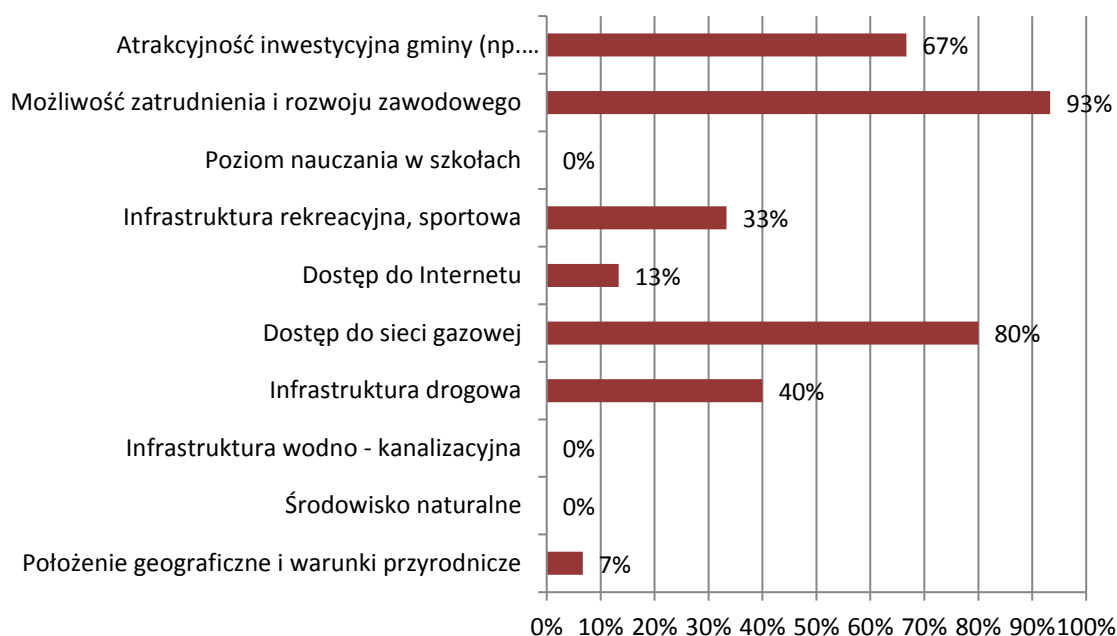
3. Jakie zdaniem Pani/Pana są mocne strony gminy?

Wyniki przedstawiono w ujęciu procentowym. Liczbę wskazań poszczególnych obszarów odniesiono do liczby ankietowanych ogółem. Istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

4. Jakie zdaniem Pani/Pana są słabe strony gminy?

Wyniki przedstawiono w ujęciu procentowym. Liczbę wskazań poszczególnych obszarów odniesiono do liczby ankietowanych ogółem. Istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

5. Które z dziedzin wymienionych w punkcie 2 ankiety zdaniem Pani/Pana wymagają podjęcia najszybszych działań w celu poprawy warunków życia mieszkańców gminy?

Wyniki przedstawiono w ujęciu procentowym. Liczbę wskazań poszczególnych obszarów odniesiono do liczby ankietowanych ogółem. Istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

6. Jakie są według Pani/Pana najważniejsze przedsięwzięcia do zrealizowania na terenie gminy w perspektywie do 2030 roku?

(Według wskazań respondentów)

- rozbudowa sieci gazowniczej,
- poprawa dostępu do opieki zdrowotnej,
- zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- zwiększenie dostępu do edukacji przedszkolnej i opieki nad małym dzieckiem (żłobki),
- angażowanie mieszkańców w życie gminy (budowa świadomości obywatelskiej – obywatel świadomy swych praw i obowiązków, zaangażowany do działania na rzecz dobra wspólnego),
- poprawa stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej, w tym m.in. budowa drogi Kierz Niedźwiedzi – Sadek (odcinek leśny), budowa drogi do przystanku kolejowego w Lipowym Polu – od drogi powiatowej Świerczek – Lipowe Pole Skarbowe, budowa chodnika przy drodze powiatowej Świerczek – Lipowe Pole
- opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku,

- działania na rzecz podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej gminy (pozyskiwanie gruntów z przeznaczeniem na inwestycje),
- poprawa stanu utrzymania mienia publicznego (porządek w gminie),
- budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Kierz Niedźwiedzi,
- utworzenie Domu Kultury,
- stworzenie dogodnej dla mieszkańców komunikacji z miastem Skarżyskiem i siedzibą gminy,
- budowa obiektów rekreacyjnych, rozwój turystyki i agroturystyki oraz rekreacji, utworzenie zaplanowanej małej retencji na rz. Żarnówka,
- wytyczanie i uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne,
- tworzenie środowiskowych obiektów kultury,
- zapewnienie wydajnego i stabilnego Internetu i telefonii mobilnej,
- ochrona środowiska i krajobrazu przed szpecącymi i uciążliwymi dla mieszkańców instalacjami technicznymi oraz bezwzględny zakaz budowy i ochrona terenów i sołectw przed wznoszeniem farm PV i wiatrowych - propagowanie energii odnawialnej wyłącznie w wersji indywidualnej i przydomowej z wyłączeniem jej produkcji na skalę przemysłową i zarobkową,
- propagowanie i wzmocnienie roli gazu przewodowego w ogrzewaniu domów oraz wprowadzenie dopłat i rekompensat kosztów ponoszonych na ogrzewanie gazowe,
- dopracowanie gospodarki odpadami podrzucanymi na teren sołectw,
- zwiększenie integracji sołectw północy gminy z sołectwami południa gminy obecnie rozdzielonych rz. Kamienną.

5. Analiza SWOT dla Gminy Skarżysko Kościelne z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej, jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego obszaru (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości, słabe strony), O - Opportunities (możliwości, szanse), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym analizowanego obszaru oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne (tkwiące w otoczeniu) szanse i zagrożenia.

Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej i regionalnej polityki.

Tabela 1. Struktura analizy SWOT

	POMOCNE w osiągnięciu założonych celów	ZAGRAŻAJĄCE osiągnięciu założonych celów
WEWNĘTRZNE (cechy jednostki)	STRENGTHS (mocne strony)	WEAKNESSES (słabe strony)
ZEWNĘTRZNE (tkwiące w otoczeniu)	OPPORTUNITIES (możliwości, szanse)	THREATS (zagrożenia)

Analizę SWOT dla Gminy Skarżysko Kościelne wykonano w oparciu o następujące dane:

- wnioski z opisu stanu aktualnego gminy (opis sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne),
- informacje pozyskane z Urzędu Gminy Skarżysko Kościelne,
- dane GUS (Bank Danych Lokalnych),
- wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne.

Tabela 2. Analiza mocnych i słabych stron Gminy Skarżysko Kościelne

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Położenie komunikacyjne (przy południowo – zachodniej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 42 relacji Łódź – Skarżysko-Kam. – Rzeszów, łącząca przemysłowe miasta północy województwa świętokrzyskiego, - Nieznaczna odległość od węzła drogowo – kolejowego jaki znajduje się na terenie miasta Skarżysko – Kamienna (ok. 3,7 km), - Dostęp do linii kolejowej, - Wysokie walory przyrodnicze gminy – obecność Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej oraz innych form ochrony przyrody, - Wysoki odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, 	<ul style="list-style-type: none"> - Zły stan techniczny niektórych dróg na terenie gminy – potrzeba modernizacji niektórych odcinków, wraz z elementami infrastruktury przydrożnej, - Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (gospodarka przestrzenna prowadzona jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, - Słaba jakość gleb – istotne ograniczenie dla rozwoju funkcji rolniczej w Gminie Skarżysko – Kościelne, - Niekorzystna struktura agrarna, której towarzyszy brak możliwości tworzenia większych obszarowo gospodarstw (duże zagęszczenie zabudowy, wąskie działki),

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost udziału odpadów komunalnych zebranych selektywnie w całkowitej masie odpadów komunalnych, - Współpraca Gminy Skarżysko Kościelne z Operatorem systemu dystrybucyjnego gazu – Polską Spółką Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach w zakresie rozbudowy sieci gazociągowej na terenie Gminy Skarżysko Kościelne (zaawansowane przygotowania do gazyfikacji gminy), - Wysokie zainteresowanie społeczne inwestycją polegającą na rozbudowie sieci gazowniczej na terenie Gminy Skarżysko Kościelne gazociągowej i gotowość mieszkańców do przyłączenia się do tej sieci, - Dobra dostępność do przedszkola/punktów przedszkolnych i szkół podstawowych, - Doskonałe warunki do rozwoju turystyki i czynnego wypoczynku, - Obecność na terenie każdego sołectwa placów zabaw, ogólnodostępnych siłowni zewnętrznych, centrów kulturalno – sportowych, boisk itp., - Działalność Rodzinnego Centrum Kultury i Wypoczynku „Nad Żarnówką” w Majkowie oraz Stanicy „Nad Żarnówką” w Michałowie, - Funkcjonowanie Zielonej Sali Gimnastycznej w Skarżysku Kościelnym oraz Centrum Kulturalno – Oświatowo – Sportowego w Kierzu Niedźwiedzim, - Działalność licznych organizacji pozarządowych, głównie stowarzyszeń, których działania skierowane są na pogłębienia integracji społecznej, rozwój potencjału kulturowego gminy, rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych oraz budowaniu tożsamości kulturowej regionu, - Stabilność sytuacji gospodarczej pod względem liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Skarżysko Kościelne, - Wzrastający wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, - Aktywna polityka inwestycyjna gminy, - Zwiększający się udział dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczno – rekreacyjna np. szlaki piesze, rowerowe, - Brak transportu publicznego, - Braki w infrastrukturze kanalizacyjnej i niski odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, - Obecność energochłonnego oświetlenia ulicznego, - Obecność kotłowni na wysokoemisyjne paliwa stałe w budynkach użyteczności publicznej (ekogroszek), - Zróżnicowany stan techniczny indywidualnych źródeł ciepła , które opalane są najczęściej paliwami stałymi (węgiel kamienny, ekogroszek, miał węglowy), - Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura gazu ziemnego. Dostęp do sieci gazowej posiadają wyłącznie 2 miejscowości w gminie tj. Majków i Michałów, - Zmniejszająca się z roku na rok liczba ludności gminy jako następstwo ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji, - Mało korzystna struktura wiekowa lokalnej społeczności – społeczeństwo regresywne, stare (poziom urodzeń jest niewielki a starsze grupy wiekowe mają dużą liczebność), - Wzrost liczy osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym zmniejszaniu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa, - Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego (obciążenie najmłodszej grupy ludności grupą najstarszą, - Zmniejszająca się liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym, - Brak instytucji opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat, - Zróżnicowana baza dydaktyczna szkół podstawowych, w wielu przypadkach wymagająca doinwestowania, - Bezrobocie głównym powodem korzystania przez rodziny z pomocy społecznej, - Organizacja imprez kulturalnych związanych z lokalną historią, zabytkami (edukacja historyczna i kulturalna, kultywowanie tradycji o zwyczajów a także integracja lokalnej społeczności), - Brak podmiotów gospodarczych, które

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
Skarżysko Kościelne	<p>zapewniałyby dużą liczbę miejsc pracy (blisko 97% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie stanowią mikroprzedsiębiorstwa, w których średnioroczne zatrudnienie wynosi mniej niż 10 osób),</p> <ul style="list-style-type: none">- Obecność niskodochodowego rolnictwa - rozdrobnienie gospodarstw rolnych, słabe gleby,- Wzrost liczby osób bezrobotnych, do którego niewątpliwie przyczyniła się sytuacja pandemiczna związana z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS COV2 oraz wprowadzone w związku z tym restrykcje,- Dominacja wśród bezrobotnych osób młodych (do 30 roku życia),- Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych, tj. pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy (w 2020 r. 57,6% w ogólnej populacji osób bezrobotnych).

Strategia Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030

Tabela 3. Analiza szans i zagrożeń rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne

Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Realizowana przez Państwo polityka prorodzinna, - Dobra koniunktura gospodarcza kraju, polityka Państwa sprzyjająca powstawaniu i funkcjonowaniu podmiotów gospodarczych, - Współpraca z samorządami krajowymi i zagranicznymi, dająca możliwości wymiany kulturowej, językowej, wyjazdów studyjnych itp., - Dostępność i możliwość korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym środków unijnych dostępnych w ramach perspektywy finansowej 2021 – 2027, - Inwestycje infrastrukturalne w Polsce Wschodniej, - Otwartość ludzi na nowe rozwiązania, - Różnorodne formy wsparcia dla osób poszukujących pracy, - Promocja i rozwój aktywnych form wypoczynku. 	<ul style="list-style-type: none"> - Trwająca sytuacja pandemiczna związana z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS COV2, - Zmiany klimatyczne, które w sposób bezpośredni wpływają zarówno na rolnictwo (susze anomalie pogodowe) a także na zdrowie obywateli, - Bariery prawne i znaczące obciążenia dla małych firm (wysokie koszty pracy, duże obowiązkowe świadczenia nakładane na pracodawców), - Nieadekwatność wielkości środków przekazywanych przez Państwo w stosunku do zadań przydzielanych samorządom, szczególnie w zakresie oświaty i pomocy społecznej. Zwiększające się koszty utrzymania szkół przy zmniejszającej się subwencji oświatowej. - Brak stabilności i spójności przepisów prawnych, - Wysoki stopień biurokracji, - Niskie wynagrodzenia za pracę, - Ubożenie społeczeństwa, - Niestabilna sytuacja na świecie – konflikty między państwami, - Wzrost patologii, - Utrzymujący się fiskalizm państwa, dławiący rozwój przedsiębiorczości, - Pogorszenie sytuacji finansowej samorządów w Polsce, - Zahamowanie rozwoju gospodarczego kraju, kryzys finansów publicznych, niekorzystne zjawiska makroekonomiczne, - Niekorzystna polityka podatkowa dla nowopowstających przedsiębiorstw.

II. PLAN STRATEGICZNY GMINY SKARŻYSKO KOŚCIELNE DO 2030 ROKU

1. Wizja Gminy Skarżysko Kościelne

Gmina Skarżysko Kościelne to obszar o zrównoważonej strukturze funkcjonalno – przestrzennej, przyjazny dla środowiska, z bogatą ofertą turystyczno – rekreacyjną, efektywną gospodarką, wykorzystujący inicjatywy lokalne dla podnoszenia standardu życia mieszkańców.

2. Misja Gminy Skarżysko Kościelne

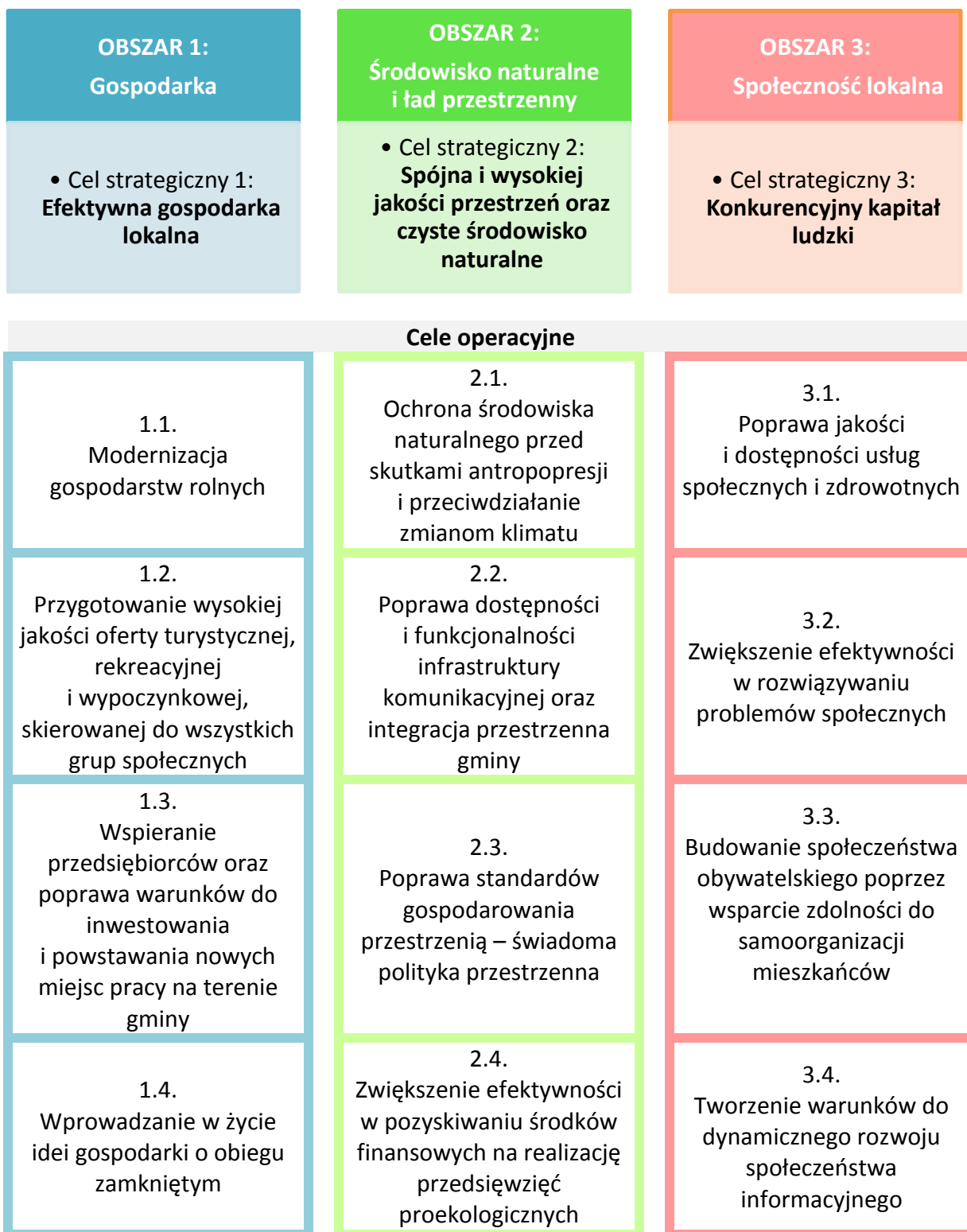
Misją Gminy Skarżysko Kościelne jest tworzenie warunków do podwyższania poziomu życia mieszkańców, wykorzystanie posiadanych zasobów i walorów w celu zwiększenia atrakcyjności gminy, jako miejsca, w którym warto mieszkać, pracować i wypoczywać.

3. Cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań

W oparciu o opracowaną diagnozę stanu aktualnego Gminy Skarżysko Kościelne, w której przeanalizowano jej sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną, określono zasadnicze obszary priorytetowe (kluczowe) rozwoju gminy. Obszary te są najistotniejszymi polami działania gminy i jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata. W niniejszej strategii określono trzy obszary, w których będzie koncentrował się rozwój Gminy Skarżysko Kościelne. Wskazane poniżej obszary strategiczne należy postrzegać jako całość. Obszary te wzajemnie przenikają się a rozwój w jednym z nich wywiera wpływ na postęp w innych obszarach. Zostały one wyznaczone w sposób współzależny i łącznie wskazują drogę rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne.

Zgodnie z art. 10 e ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. jedn. Dz. U. 2020 poz. 713 ze zm.), strategia „określa w szczególności cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym”. Dla każdego z obszarów priorytetowych sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie do 2030 r.), z którego wynikają cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działań (interwencji), które są uszczegółowieniem celów operacyjnych. Należy je traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty gminy w perspektywie długofalowej.

Rysunek 1. Plan strategiczny Gminy Skarżysko Kościelne w układzie obszarów priorytetowych, celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań w perspektywie do 2030 r.

Cel strategiczny 1. Efektywna gospodarka lokalna

Realizacja zadań w ramach celu strategicznego 1. ma na celu doprowadzenie do poprawy sytuacji gospodarczej gminy, która będzie warunkować skuteczną realizację pozostałych celów. Gmina Skarżysko Kościelne jest gminą wiejską o charakterze rolniczym, jednak na jej obszarze brakuje wielkoobszarowych, wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych czy grup producenckich. Niska opłacalność rolnej produkcji pierwotnej i rozdrobnienie gospodarstw rolnych stanowią istotne bariery dla rozwoju rolnictwa w gminie. Konieczne jest zatem podjęcie działań prowadzących do przemiany lokalnego rolnictwa i co za tym idzie polepszenia sytuacji materialnej ludności prowadzącej gospodarstwa rolne. Alternatywą dla niskodochodowego tradycyjnego rolnictwa może być rozwój rolnictwa o dualnym charakterze tj. takiego, które dostarcza nie tylko żywności ale świadczy także inne usługi. Rozszerzenie dotychczasowych funkcji lokalnego rolnictwa można uzyskać poprzez m.in. łączenie produkcji rolniczej w gospodarstwach z inną działalnością np. turystyką wiejską czy produkcją energii odnawialnej. Istotną kwestią jest również produkcja zdrowej żywności, która w ostatnim czasie zyskuje na znaczeniu.

Działalność inna niż rolnictwo reprezentowana jest głównie przez małe prywatne podmioty gospodarcze. Są to przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Jak wynika z diagnozy stanu aktualnego Gminy Skarżysko Kościelne ponad 86% podmiotów gospodarczych sektora prywatnego prowadzonych jest przez osoby fizyczne. Liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego świadczy o aktywności ekonomicznej mieszkańców gminy. Należy podejmować działania dla zwiększenia aktywności mieszkańców gminy do zakładania i prowadzenia własnych biznesów. Samorząd gminy dysponuje narzędziami, których zastosowanie może przyczynić się do poprawy sytuacji w tym obszarze. Do narzędzi tych zaliczyć należy np. przygotowanie i realizowanie przyjaznej polityki podatkowej dla podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy, wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych.

Cel operacyjny 1.1. Modernizacja gospodarstw rolnych

Kierunki działań:

- 1.1.1. Różnicowanie działalności rolniczej w celu zapewnienia różnorodności działań oraz alternatywnych źródeł dochodów
- 1.1.2. Promocja lokalnej produkcji rolnej i rolnictwa ekologicznego (np. poprzez stronę internetową gminy)
- 1.1.3. Wspieranie kampanii informacyjnych skierowanych do rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na różnicowanie działalności rolniczej
- 1.1.4. Zmiana mentalności rolników – podnoszenie kwalifikacji rolniczych, rynkowe podejście do prowadzenia gospodarstw rolnych

Ze względu na rolniczy charakter gminy oraz zmiany zachodzące w tej gałęzi gospodarki przewiduje się działania ukierunkowane na wsparcie lokalnego rolnictwa dla podniesienia jego konkurencyjności. W ramach celu operacyjnego 1.1. *Modernizacja gospodarstw rolnych*, przewiduje się rozwój okołorolniczych działalności gospodarczych, związanych np. z agroturystyką, turystyką i wypoczynkiem, sprzedażą bezpośrednią produktów pochodzących z własnych gospodarstw rolnych, produkcję i sprzedaż zdrowej żywności, zakładaniem plantacji roślin wieloletnich, przeznaczonych na cele energetyczne. Przejęcie

przez tradycyjne gospodarstwa rolne nowych funkcji zaowocuje zmniejszeniem bezrobocia oraz wzrostem przedsiębiorczości, która jest warunkiem każdego wzrostu gospodarczego.

Istotną kwestią wspomagającą przemiany w lokalnych gospodarstwach rolnych jest promocja produktów lokalnych poprzez np. organizację wydarzeń i imprez promujących lokalnych producentów rolnych oraz zwiększenie dostępu do informacji o możliwościach pozyskania przez rolników środków finansowych na rozwój działalności okołorolniczych. Szansa na efektywne prowadzenie działalności, wymagać będzie lepszej wiedzy i opanowania nowych umiejętności z zakresu pozyskiwania i wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania, które niejednokrotnie będą jedyną szansą na zmianę i rozwój.

W zamierzeniach dotyczących modernizacji gospodarstw rolnych należy uwzględnić także kwestie mentalności rolników. Zwłaszcza starsze pokolenie rolników, gospodarujące na niewielkim areale cechuje zazwyczaj racjonalność ekonomiczna nie oparta na motywie zysku, a bardziej na przywiązaniu do tradycji i obyczaju. Podejście to jest sprzeczne z rynkowym podejściem do prowadzenia gospodarstwa rolnego. Aby uniknąć stagnacji rozwoju należy dążyć do podnoszenia kwalifikacji i świadomości rolników. Choć na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat nastąpił pewien postęp w tym obszarze to nadal jest jeszcze wiele do zrobienia.

Cel operacyjny 1.2. Przygotowanie wysokiej jakości oferty turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej, skierowanej do wszystkich grup społecznych

Kierunki działań:

- 1.2.1 Rozwój i poprawa jakości infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej w oparciu o walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy
 - 1.2.2. Promocja walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów promocji (np. Facebook), gadżety
 - 1.2.3. Zapewnienie dostępu do informacji na temat wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym, itp.
 - 1.2.4. Nawiązanie współpracy z podmiotami branży turystycznej – sąsiednimi i wojewódzkimi punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty
 - 1.2.5. Współpraca z gminami sąsiednimi w zakresie tworzenia nowych szlaków dla potrzeb turystyki pieszej, rowerowej i przyrodniczo - edukacyjnej
-

Dla skutecznego rozwoju i funkcjonowania działalności związanych z agroturystyką, turystyką i wypoczynkiem na terenie gminy, należy zadbać o rozbudowę i poprawę infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej. Dostęp do wysokiej jakości infrastruktury w połączeniu z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi Gminy Skarżysko Kościelne pozytywnie wpłynie na jej atrakcyjność turystyczną. Rozwój turystyczny gminy musi odpowiadać potrzebom mieszkańców gminy. Oferta turystyczna powinna być skierowana nie tylko do turystów ale również dostosowana do potrzeb wszystkich grup społecznych w gminie. Realizacja celu operacyjnego 1.2. *Przygotowanie wysokiej jakości oferty turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej, skierowanej do wszystkich grup społecznych*, może odbywać się poprzez m.in. budowę i modernizację szlaków turystycznych, w tym pieszych i rowerowych, zagospodarowania pod kątem turystycznym terenów wokół zbiorników wodnych (w sytuacji pozyskania dofinansowania), rozwój bazy turystycznej i wypoczynkowej, poprawę dostępu do miejscowości turystycznych poprzez budowę dróg dojazdowych, chodników, ścieżek

rowerowych. Do zadań skonkretyzowanych na etapie opracowywania niniejszej Strategii należą:

- rozwój turystyki, turystyki rowerowej i agroturystyki z uwzględnieniem walorów kompleksu leśnego Pleśniówka, wiekowych dębów – pomników przyrody, pozostałości po szybkowym kopalnictwie rud żelaza i malowniczego przełomu rzeki Żarnówki oraz poprzez wybudowanie zaplanowanego zbiornika retencyjnego na wspomnianej rzece;
- rozwój agroturystyki i bazy noclegowej w sołectwie Majków z wykorzystaniem funkcjonujących już obiektów;
- budowa infrastruktury turystyczno – krajoznawczej zabytku archeologicznego RYDNO.

Cel operacyjny 1.3. Wspieranie przedsiębiorców oraz poprawa warunków do inwestowania i powstawania nowych miejsc pracy na terenie gminy

Kierunki działań:

- 1.3.1. Opracowanie systemu wsparcia przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy
 - 1.3.2. Zapewnienie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych – opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, wspólna oferta inwestycyjna Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Północy
 - 1.3.3. Promocja gminy – kształtowanie wizerunku gminy jako miejsca przyjaznego dla potencjalnych inwestorów jak i funkcjonujących obecnie podmiotów gospodarczych
 - 1.3.4. Kreowanie postaw przedsiębiorczych, aktywizacja zawodowa i podnoszenie kwalifikacji mieszkańców gminy
-

Gmina Skarżysko Kościelne dostrzega potrzebę wsparcia nie tylko sektora rolnictwa ale również pozostałych sektorów gospodarki. Opracowanie systemu wsparcia dla firm, zapewnienie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych mogą przyczynić się do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Są to kwestie niezwykle ważne dla potencjalnych inwestorów. Wśród form wsparcia skierowanych do przedsiębiorców wymienić należy m.in.: wsparcie informacyjne – szkolenia, przyjazną politykę podatkową dla nowopowstałych przedsiębiorstw generujących miejsca pracy. Obecnie w coraz większym stopniu sukces rynkowy osiągają niewielkie, młode często innowacyjne firmy, które potrafią elastycznie reagować na zmiany otoczenia zewnętrznego, konkurencji a także specyficznych oczekiwań klientów. Drobna przedsiębiorczość jest elementem koniecznym rozwoju obszarów wiejskich. Nowo powstające przedsiębiorstwa pełnią nie tylko rolę gospodarczą ale również społeczną – przyczyniają się do ograniczenia bezrobocia poprzez zapewnianie nowych miejsc pracy.

Tereny inwestycyjne uzbrojone w podstawową infrastrukturę (m.in. sieć gazociągowa, infrastruktura komunikacyjna, wodno – kanalizacyjna, elektroenergetyczna, rozwój Internetu szerokopasmowego) stanowią czynnik bardzo ważny dla inwestorów. Aby jednak „przyciągnąć” inwestycje na teren gminy i zachęcić potencjalnych inwestorów do inwestowania na terenie Gminy Skarżysko Kościelne należy zapewnić znacznie więcej czynników (atutów), które będą zachęcać do wyboru tej konkretnej lokalizacji, tym bardziej, że nasila się konkurencja i wiele gmin stara się zaferować konkretne przewagi. Istotną kwestią są tutaj kwalifikacje kapitału ludzkiego. Sam fakt dostępności siły roboczej nie zawsze jest wystarczający. Inwestorzy coraz częściej rozszerzają katalogi wymagań wobec pracowników i pytają o kwalifikacje, posiadane umiejętności w danej branży, nastawienie do

pracy. Dlatego też ważne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na podnoszenie posiadanych kwalifikacji zawodowych lub możliwości przekwalifikowania, zdobywania nowych umiejętności i doświadczeń. Warto podkreślać m.in. korzyści społeczne, jakie odnosi osoba pracująca.

Dla wzmocnienia efektów działań podejmowanych dla zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Skarżysko Kościelne należy zadbać o promocję gminy jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania. Warto wziąć pod uwagę przynależność gminy do MOF Miasta Północy. Wspólna oferta inwestycyjna tego obszaru może przynieść wymierne korzyści.

Należy dążyć do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wyznaczenie w nich terenów inwestycyjnych tak aby lokowanie inwestycji i ich rozmieszczenie na terenie gminy odbywało się z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych.

Cel operacyjny 1.4. Wprowadzanie w życie idei gospodarki o obiegu zamkniętym

Kierunki działań:

- 1.4.1. Promocja gospodarki przyjaznej środowisku (akcja informacyjna) – racjonalne gospodarowanie zasobami, surowcami, ograniczenie powstawania odpadów z tworzyw sztucznych
 - 1.4.2. Ograniczenie masowego konsumpcjonizmu – budowanie świadomości mieszkańców
 - 1.4.3. Rozwój współpracy sektora publicznego z sektorem prywatnym
-

Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) stanowi alternatywę dla obecnie dominującego liniowego modelu ekonomicznego, umożliwiającą pogodzenie wzrostu gospodarczego z dbałością o środowisko naturalne. Gospodarka linearna opiera się o zasadę „weź, użyj, wyrzuć”, natomiast gospodarka o obiegu zamkniętym – „ponownie wykorzystaj, naprawiaj, odnawiaj, recykluj”. Gospodarka o obiegu zamkniętym jest koncepcją zmierzającą do racjonalnego wykorzystania zasobów i ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko wytwarzanych produktów, które - podobnie jak materiały oraz surowce - powinny pozostawać w gospodarce tak długo, jak jest to możliwe, a wytwarzanie odpadów powinno być jak najbardziej zminimalizowane.

Gospodarka o obiegu zamkniętym wymaga nowych sposobów konsumpcji, dlatego też niezbędne jest budowanie świadomości w tym zakresie. Władze lokalne są blisko mieszkańców i mogą pełnić istotną rolę w kreowaniu nowych, proekologicznych przyzwyczajzeń.

Cel strategiczny 2: Spójna i wysokiej jakości przestrzeń oraz czyste środowisko naturalne

Realizacja wszystkich zamierzeń inwestycyjnych musi odbywać się w zgodzie z ładem przestrzennym, aby zapobiec niezrównoważonemu rozwojowi urbanistycznemu gminy. Zadania z zakresu infrastruktury i planowania przestrzennego mają na celu polepszenie jakości życia mieszkańców a także stworzenie jak najlepszych warunków dla przedsiębiorców zarówno obecnych jak i potencjalnych przy jednoczesnej dbałości o środowisko naturalne.

Wysoki stopień wyposażenia danego obszaru w infrastrukturę techniczną jest podstawowym czynnikiem aktywizującym postęp społeczno – gospodarczy. Stanowi podstawę wszelkiej działalności gospodarczej, warunkuje jakość życia oraz zabezpiecza środowisko naturalne. Zmodernizowane, bezpieczne drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, gwarantują bezpieczeństwo komunikacyjne; nowoczesna i pełna infrastruktura komunalna pozwala na optymalną ochronę środowiska naturalnego. Interwencja w obszarze efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej będzie koncentrować się na systematycznym podnoszeniu efektywności systemów energetycznych, dywersyfikacji źródeł energii w kierunku energii odnawialnej, wdrażanie rozwiązań, których celem będzie ograniczenie zjawiska tzw. „niskiej emisji”. Działania służące poprawie jakości powietrza (m.in. termomodernizacja budynków, modernizacja oświetlenia i źródeł ciepła, promocja wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych itd.), realizowane na poziomie lokalnym- gminnym, przyczynią się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz redukcji zużycia energii finalnej poprzez podniesienie poziomu efektywności energetycznej.

Cel operacyjny 2.1. Ochrona środowiska naturalnego przed skutkami antropopresji i przeciwdziałanie zmianom klimatu

Kierunki działań:

- 2.1.1. Współpraca z Polską Spółką Gazownictwa sp. z o.o. w zakresie możliwości rozbudowy sieci gazowniczej na terenie gminy
- 2.1.2. Wdrażanie rozwiązań mających na celu zmniejszenie zużycia energii i ograniczenie tzw. „niskiej emisji” we wszystkich sektorach użytkowników energii (działalność gospodarcza, mieszkalnictwo, użyteczność publiczna, oświetlenie uliczne, transport)
- 2.1.3. Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie energetycznym gminy
- 2.1.4. Kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców gminy – edukacja środowiskowa (wszystkie grupy wiekowe)
- 2.1.5. Racjonalne gospodarowanie odpadami, likwidacja dzikich wysypisk
- 2.1.6. Rozwój infrastruktury wodno – ściekowej
- 2.1.7. Rozwój ekologicznych form mobilności (transport zbiorowy, rower)
- 2.1.8. Ochrona gleb
- 2.1.9. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona wód

Kierunki działań przewidziane w ramach realizacji celu operacyjnego 2.1. *Ochrona środowiska naturalnego przed skutkami antropopresji i przeciwdziałanie zmianom klimatu*, koncentrują się na przedsięwzięciach dotyczących ochrony i poprawy stanu:

- powietrza m.in. poprzez ograniczenie zapotrzebowania na energię, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych, zwiększenie udziału energii ze

źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie energetycznym gminy, zapewnienie dostępu do paliw przyjaznych dla środowiska (gaz ziemny),

- wód i gleb, co wiąże się z koniecznością zarówno podnoszenia standardów infrastruktury i gospodarki wodno – ściekowej jak i racjonalnym gospodarowaniem zasobami wodnymi.

Dla poprawy stanu powietrza w gminie konieczna jest realizacja zadań niskoemisyjnych ujętych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2017 – 2022 (Uchwała Nr XXX/184/2017 Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 29 czerwca 2017 r.) oraz aktualizacji tego Planu.

Niezwykle istotną inwestycją, wyczekiwaną przez mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne jest rozbudowa sieci gazowniczej. Dostęp do infrastruktury gazu ziemnego w gminie może wpłynąć pozytywnie na zmianę struktury paliw wykorzystywanych do ogrzewania. Zwiększenie wykorzystania gazu ziemnego do celów grzewczych przyniesie korzyści dla środowiska w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza.

Zmniejszenie zapotrzebowania na energię i ograniczenie emisji zanieczyszczeń na terenie gminy można osiągnąć poprzez m.in.:

- kompleksowe termomodernizacje budynków,
- wymianę przestarzałych systemów grzewczych,
- wykorzystywanie do ogrzewania paliw przyjaznych dla środowiska,
- wymianę oświetlenia na energooszczędne,
- rozwój niskoemisyjnej komunikacji publicznej, promocji środków transportu zeroemisyjnego (np. rower).

Inwestycje w OZE (ze szczególną preferencją rozwoju małych rozproszonych instalacji pracujących dla potrzeb konkretnych budynków/obiektów) przyczynią się do zwiększenia udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych w energii finalnej. Nastąpi zmniejszenie zużycia energii paliw kopalnych, ograniczona zostanie zatem emisja CO₂ oraz innych szkodliwych związków. Do korzyści należy zaliczyć także zmniejszenie opłat za energię.

Wśród kierunków działań mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego w gminie, wymienić należy budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, w szczególności poprzez edukację - programy traktujące o korzyściach dla środowiska i ludzi wynikających z odpowiedzialnych zachowań m.in. w obszarach: gospodarowania odpadami (segregacja odpadów i zagrożenia wynikające ze spalania odpadów w warunkach domowych – systemach grzewczych czy porzucania śmieci), konsekwencje spalania paliw złej jakości, konieczność minimalizowania ilości wytwarzanych odpadów poprzez zapobieganie ich powstawaniu.

Mieszkańcy gminy muszą być informowani o obowiązujących w obszarze ochrony powietrza regulacjach prawnych (np. uchwała antysmogowa dla województwa świętokrzyskiego), które nakładają na obywateli obowiązek dbania o jakość powietrza poprzez obligowanie do określonych zachowań, wśród których wymienić można m.in. zakaz spalania paliw najgorszej jakości. Informacje te powinny być przekazywane w sposób jasny i czytelny.

Dla ochrony zasobów wodnych należy:

- promować racjonalne gospodarowanie wodą, które będzie prowadzić do ograniczenia zużycia wody,

- zwiększać retencję wód poprzez budowę zbiorników wodnych, tworzenie przydomowych oczek wodnych i ogrodów deszczowych zasilanych wodami opadowymi,
- prowadzić racjonalną gospodarkę wodno – ściekową w celu poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Do zadań skonkretyzowanych na etapie opracowywania niniejszej Strategii, wpisujących się w realizację celu operacyjnego 2.1. *Ochrona środowiska naturalnego przed skutkami antropopresji i przeciwdziałania zmianom klimatu*, należą:

- organizacja transportu zbiorowego na terenie gminy (zakup autobusów) – stworzenie dostosowanej do potrzeb mieszkańców komunikacji zbiorowej z pobliskim miastem Skarżysko – Kamienna oraz siedzibą gminy tj. miejscowością Skarżysko Kościelne,
- budowa funkcjonalnej infrastruktury przystankowej miejscowości Majków,
- usuwanie dzikich wysypisk,
- budowa zbiornika wodnego w Michałowie na rzece Żarnówka,
- analiza możliwości budowy zbiorników retencyjnych na terenie pozostałych miejscowości gminy,
- budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Łąkowej w Skarżysku Kościelnym,
- Realizacja projektu pn. *Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kierz Niedźwiedzi*,
- Realizacja projektu pn. *Budowa sieci gazowniczej w Gminie Skarżysko – Kościelne*,
- Realizacja projektu pn. *Czysta energia – Gmina Skarżysko Kościelne*,
- Realizacja projektu pn. *Rozwój ekologicznego transportu na terenie Gminy Skarżysko Kościelne* (zakup zeroemisyjnych autobusów elektrycznych lub autobusów zasilanych CNG).

Szczegółowe informacje o czterech ostatnich projektach zamieszczono w Załączniku nr 1 do „Strategii” – „Diagnoza sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne”, Tabela 26 (s. 51).

Cel operacyjny 2.2. Poprawa dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna gminy

Kierunki działań:

- 2.2.1. Budowa nowych oraz przebudowa/modernizacja istniejących dróg oraz infrastruktury okołodrogowej
 - 2.2.2. Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez terytorium Gminy Skarżysko Kościelne w zakresie inwestycji i remontów, w tym realizacji inwestycji mających wpływ na wzrost komfortu życia mieszkańców gminy
 - 2.2.3. Zwiększenie integracji sołectw północnej części gminy z sołectwami południowej części gminy
 - 2.2.4. Skomunikowanie sołectw z siedzibą gminy poprzez budowę ścieżek spacerowo - rowerowych
-

Zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności Gminy Skarżysko Kościelne dla lokowania inwestycji gospodarczych i mieszkaniowych wymaga podjęcia działań ukierunkowanych na poprawę dostępności komunikacyjnej a także dbania o zwiększenie integracji poszczególnych rejonów gminy.

Dostępność komunikacyjna danego obszaru decyduje o jego atrakcyjności osadniczej, rekreacyjno – turystycznej oraz inwestycyjnej. Budowa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej opierać się będzie m.in. na rozwoju sieci dróg lokalnych oraz współdziałaniu z innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym. Ważnym kierunkiem działań w obszarze poprawy dostępności komunikacyjnej jest budowa dróg rowerowych i ciągów pieszych.

Do przykładowych inwestycji wpisujących się w realizację celu operacyjnego 2.2. *Poprawa dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna gminy*, należą:

- budowa chodnika przy drodze powiatowej Świerczek – Lipowe Pole Plebańskie; budowa drogi dojazdowej do przystanku PKP wraz z miejscami do parkowania dla podróżnych, od strony drogi powiatowej Świerczek – Lipowe Pole Plebańskie;
- przebudowa drogi powiatowej relacji Skarżysko Kościelne – Kierz Niedźwiedzi;
- budowa chodnika od miejscowości Kierz Niedźwiedzi do cmentarza na terenie miejscowości Skarżysko Kościelne z uwzględnieniem możliwości przedłużenia chodnika aż do miejscowości Świerczek,
- rozbudowa/przebudowa drogi powiatowej w ul. Żeromskiego Majków – Parszów – poprawa stanu nawierzchni, budowa poboczy i chodników;
- rozbudowa/przebudowa drogi powiatowej Majków – Michałów – Marcinków – poprawa stanu nawierzchni, budowa poboczy i chodników;
- rozbudowa/przebudowa ul. Św. Anny Majków wraz z doświetleniem, chodnikami, zjazdami do posesji, rowami odwadniającymi;
- rozbudowa drogi powiatowej w Lipowym Polu Plebańskim i Lipowym Polu Skarbowym od ul. Rycerskiej do skrzyżowania z drogą powiatową Nr 0556T (do przejazdu kolejowego) wraz z przebudową obiektu mostowego;
- wykonanie bezpiecznego dojścia dla pieszych (mieszkańców miejscowości Majkowa Anny) w kierunku przystanku komunikacji zbiorowej zlokalizowanego przy ul. Młodzawy w Skarżysku Kościelnym (dojście dla pieszych wzdłuż pasa drogowego DK 42 do istniejącego tam przejścia dla pieszych, chodnika i przystanku);
- rozbudowa/przebudowa ul. Kolonia Skarżysko Kościelne;
- rozbudowa/przebudowa ul. Kościelna Skarżysko Kościelne;
- rozbudowa/przebudowa ul. Podlesie Grzybowa Góra;
- rozbudowa/przebudowa ul. Polna i ul. Południowa Skarżysko Kościelne;
- rozbudowa/przebudowa ulic w Lipowym Polu Skarbowym;
- rozbudowa/przebudowa ul. Bocznej Kierz Niedźwiedzi,
- przebudowa dróg gminnych dojazdowych do pól uprawnych.

Cel operacyjny 2.3. Poprawa standardów gospodarowania przestrzenią – świadoma polityka przestrzenna

Kierunki działań:

- 2.3.1. Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w sytuacji zaistnienia takiej potrzeby
- 2.3.2. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczenie terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych
- 2.3.3. Uruchamianie nowych terenów z przeznaczeniem pod rozwój budownictwa mieszkaniowego

2.3.4. Ochrona przed zabudowywaniem obszarów cennych przyrodniczo

Zrównoważony rozwój społeczno gospodarczy gminy musi być spójny ze zrównoważoną polityką przestrzenną. Planowana zabudowa mieszkaniowa, tereny pod działalność gospodarczą muszą wpisywać się w założenia ładu przestrzennego. Dlatego ważne jest opracowanie dokumentów planistycznych, w oparciu o które prowadzona będzie polityka przestrzenna gminy. Ważną kwestią zachęcającą do osiedlania się na terenie Gminy Skarżysko Kościelne będzie wyznaczenie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów pod budownictwo mieszkaniowe. Należy rozważyć uruchamianie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową we wszystkich sołectwach gminy i co za tym idzie zapewnienie dostępności komunikacyjnej tych terenów poprzez budowę niezbędnych dróg oraz wyposażenie w pozostałą niezbędną infrastrukturę techniczną. Należy przy tym uwzględnić wszystkie etapy prawne i formalne w realizacji tego typu zamierzeń dla wszystkich miejscowości gminy.

Realizacja polityki przestrzennej w oparciu o plany zagospodarowania przestrzennego pozwoli na zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy gminy, który odbywał się będzie przy poszanowaniu środowiska przyrodniczego, w tym ochrony obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych.

Cel operacyjny 2.4. Zwiększenie efektywności w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację przedsięwzięć, w tym przedsięwzięć proekologicznych

Kierunki działań:

- 2.4.1. Pomoc mieszkańcom gminy w pozyskiwaniu funduszy na realizację zadań służących poprawie jakości powietrza (m.in. w ramach programu Czyste powietrze)
 - 2.4.2. Promocja i zapewnienie dostępu do informacji o możliwościach pozyskania dofinansowania
 - 2.4.3. Czysta energia – realizacja projektu w partnerstwie w ramach Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy
 - 2.4.4. Utworzenie schroniska dla zwierząt
-

Część inwestycji proekologicznych z uwagi na ograniczone możliwości finansowe gminy jak i gospodarstw domowych, będzie mogła zostać zrealizowana wyłącznie w sytuacji pozyskania wsparcia finansowego na realizację zadań. Dlatego też należy podjąć działania mające na celu maksymalne wykorzystanie pojawiających się szans dofinansowania w ramach dostępnych programów pomocowych. Ważne jest zapewnienie mieszkańcom czytelnych informacji na temat możliwości pozyskania środków na realizację poszczególnych zadań poprawiających stan środowiska naturalnego np. poprzez zamieszczanie aktualnych zwięzłych informacji o dostępnych formach wsparcia.

Cel strategiczny 3: Konkurencyjny kapitał ludzki

Głównym celem działań podejmowanych w ramach tego obszaru jest poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego. Kierunki działań przyjęte dla realizacji celu strategicznego 3. *Konkurencyjny kapitał ludzki*, związane są z realizacją polityki zrównoważonego rozwoju w obszarze społecznym, który zakłada poprawę jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych, umiejętność tworzenia lepszych warunków życia, aktywizacji społeczności lokalnej a także zwiększeniu efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych

Kierunki działań:

- 3.1.1. Poprawa jakości edukacji, wyrównywanie szans edukacyjnych – zmniejszanie nierówności w dostępie do edukacji i poprawa dostępu do instytucji opieki nad dziećmi do lat 3
- 3.1.2. Rozbudowa ogólnodostępnej infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, rozwój i zwiększenie dostępu do instytucji kultury, wzbogacenie oferty kulturalno – rozrywkowej gminy
- 3.1.3. Wzrost świadomości zdrowotnej społeczeństwa
- 3.1.4. Zapewnienie skutecznego systemu wsparcia dla wszystkich grup społecznych - rozwój infrastruktury i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kluczowym czynnikiem rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne jest kapitał ludzki. Ważne jest zatem podejmowanie działań ukierunkowanych na podnoszenie jakości tego czynnika. Istotnymi kwestiami w tym obszarze będzie zapewnienie dostępu do placówek pełniących opiekę nad małym dzieckiem (np. żłobki), zapewnienie wysokiej jakości i dostępności edukacji a także poprawy wyposażenia obiektów szkolnych, aby stworzyć jak najlepsze warunki do edukacji. W tym celu należy kontynuować realizację przedsięwzięć już rozpoczętych (np. budowa Przedszkola Samorządowego), utworzenie żłobka na terenie Gminy Skarżysko Kościelne, jak również podejmować nowe zadania dla zwiększenia poziomu kształcenia.

Poza zaspokajaniem podstawowych potrzeb mieszkańców, Gmina Skarżysko Kościelne planuje zapewnić miejsca do odpoczynku i integracji dla mieszkańców wszystkich grup społecznych poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, zwiększenie dostępu do instytucji kultury a także wzbogacenie oferty kulturalno – rozrywkowej. Do przykładowych inwestycji zaliczyć należy:

- pozyskanie terenu i budowa ogólnodostępnych obiektów rekreacyjnych i placów zabaw w rejonie ul. Pleśniówka/Żeromskiego oraz w rejonie ul. Staffa;
- aktywowanie i promowanie działalności skautingowej, harcerskiej na terenie gminy (camping, mini festiwale, organizacja zawodów orientering'owych, sprawnościowych, itp.);
- budowa ogródka jordanowskiego w rejonie Przedszkola Samorządowego w Skarżysku Kościelnym;
- odbudowa istniejącej infrastruktury placów zabaw i siłowni zewnętrznych z budową nowych miejsc rekreacyjno – turystycznych;
- budowa świetlicy wiejskiej wraz z budową remizy strażackiej nowotworzonej OSP Majków – Michałów;
- budowa hali sportowej wraz z boiskiem i kortami tenisowymi,
- przystosowanie budynku pod potrzeby Biblioteki Publicznej w Skarżysku Kościelnym;

- utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury w Skarżysku Kościelnym.

W budowaniu konkurencyjnego kapitału ludzkiego należy wziąć pod uwagę kwestie stanu zdrowia mieszkańców gminy. Konieczne jest kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych, promocja sportu, rekreacji i zdrowego trybu życia. Istotnym działaniem będzie tutaj budowa ścieżek i tras rowerowych na terenie gminy (m.in. w ramach opracowywanej przez powiat skarżyski „Koncepcji budowy ścieżek rowerowych na terenie powiatu skarżyskiego). Przez teren Gminy Skarżysko Kościelne (rejon miejscowości Lipowe Pole Skarbowe oraz Lipowe Pole Plebańskie) przebiegać będzie trasa rowerowa, będąca częścią trasy łączącej Skarżysko Kościelne z Szydłowcem, Skarżysko – Kamienną i Starachowicami. W sierpniu 2021 r. w Skarżysku – Kamiennej odbyło się spotkanie robocze dotyczące budowy ścieżek/tras rowerowych na terenach gmin: Suchedniów, Skarżysko Kościelne, Bliżyn, Stąporków i Końskie. Opracowywany plan przebiegu tras rowerowych ma posłużyć do stworzenia wspólnego projektu przez gminy tworzące Miejski obszar Funkcjonalny Miasta Północy i wspólne staranie się o zewnętrzne dofinansowanie na realizację przedsięwzięcia.

W Gminie Skarżysko Kościelne, podobnie jak w całym kraju występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa. Z roku na rok zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście osób w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja taka powoduje zmianę zapotrzebowania mieszkańców na usługi społeczne. W tym celu należy dążyć do rozbudowy infrastruktury oraz stworzenia oferty społecznej, która będzie odpowiadać potrzebom osób niesamodzielnych, starszych, samotnych, narażonych na wykluczenie społeczne. Do przykładowych przedsięwzięć w tym zakresie zaliczyć należy:

- utworzenie Domu Pomocy Społecznej na terenie Gminy Skarżysko Kościelne;
- kontynuacja działalności klubu seniora – „Klub senior +”.

Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych

Kierunki działań:

- 3.2.1. Współpraca gminy z instytucjami rynku pracy w celu podejmowania inicjatyw ograniczających skalę bezrobocia (szkolenia, kursy przekwalifikowania, dotacje na rozpoczęcie własnej działalności, itp.)
 - 3.2.2. Umożliwienie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym pełnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności
 - 3.2.3. Monitorowanie zjawisk patologicznych i likwidacja przyczyn dysfunkcji, przeciwdziałanie wystąpieniu zjawisk patologicznych w rodzinach
 - 3.2.4. Prowadzenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym
 - 3.2.5. Wsparcie dla sektora organizacji pozarządowych podejmujących inicjatywy mające na celu integrację lokalnego społeczeństwa
 - 3.2.6. Wspieranie inicjatyw oddolnych organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych
-

Dla ukształtowania silnego i konkurencyjnego kapitału ludzkiego konieczne jest efektywne rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Monitorowanie i skuteczne ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych zapobiega rozwarstwieniu lokalnego społeczeństwa. Szczegółowe zadania i kierunki działań w tym obszarze zawiera Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skarżysko Kościelne.

Cel operacyjny 3.3. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wsparcie zdolności do samoorganizacji mieszkańców

Kierunki działań:

- 3.3.1. Działalność na rzecz podnoszenia świadomości obywatelskiej (realizacja programów na rzecz obywatelskiego zaangażowania w sprawy publiczne, np. poprzez udział w konsultacjach społecznych, udział w wyborach, wolontariat, filantropię, członkostwo w organizacjach trzeciego sektora)
 - 3.3.2. Kreowanie korzystnych warunków dla rozwoju i funkcjonowania organizacji pozarządowych
-

Kluczowym będzie podejmowanie działań mających na celu podnoszenie świadomości obywateli w zakresie ich praw i obowiązków, mających poczucie wspólnoty interesów, celów, potrafiących podejmować i realizować wspólne działania zmierzające do realizacji swoich zamierzeń.

Cel operacyjny 3.4. Tworzenie warunków do dynamicznego rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Kierunki działań:

- 3.4.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu
 - 3.4.2. Poprawa umiejętności korzystania z zasobów Internetu
 - 3.4.3. Promocja uczenia się przez całe życie, również przy pomocy technologii informatycznych
 - 3.4.4. Uświadamianie lokalnemu społeczeństwu korzyści, jakie można osiągnąć w wyniku optymalnego zarządzania informacją
 - 3.4.5. Wsparcie dla inicjatyw mających na celu przygotowanie społeczeństwa do efektywnego korzystania z funkcjonalności w obszarze technologii informacyjno - telekomunikacyjnych
-

Powszechny dostęp do Internetu oraz umiejętność korzystania z jego zasobów wpływa na wzrost atrakcyjności kapitału ludzkiego m.in. na rynku pracy. Im bardziej wykształcone społeczeństwo, tym lepiej i szybciej potrafi dostosować się do zmieniających się warunków. Dostępność Internetu ma pozytywny wpływ również na usprawnienie komunikacji społecznej. Zauważyć należy że rozbudowa infrastruktury informatycznej, umożliwiającej różnorodne aktywności „na odległość” poza bezpośrednimi korzyściami w postaci dostępu do informacji może też przynieść korzyści polegające na zwiększeniu atrakcyjności gminy dla osiedlania się na jej obszarze.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne z kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych wyższego szczebla

Wizja i misja Gminy Skarżysko Kościelne oraz plan ich realizacji wyrażony w sformułowanych celach strategicznych i operacyjnych wymaga zgodności z dokumentami wyższego szczebla o charakterze strategicznym. Polityka rozwoju gminy musi więc uwzględniać i wpisywać się w koncepcję rozwoju określoną w obowiązujących dokumentach nadrzędnych.

Wyznaczone w *Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030* cele strategiczne oraz cele operacyjne odnoszą się do problemów zidentyfikowanych na obszarze Gminy Skarżysko Kościelne i są spójne z kierunkami rozwoju określonymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla o randze wojewódzkiej i krajowej. Zgodność Strategii lokalnej z celami dokumentów nadrzędnych ma wpływ na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Do nadrzędnych dokumentów strategicznych obowiązujących na poziomie kraju, w oparciu o które prowadzona jest polityka rozwoju należą:

<u>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.</u>		
Cel główny: <i>Poprawa jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.</i>		
Makroekonomiczne warunki rozwoju Polski do 2030 roku		
Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji)	Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów (dyfuzji)	Obszar efektywności i sprawności państwa (efektywności)
Nastawiony na zbudowanie nowych przewag konkurencyjnych Polski opartych o wzrost KI (wzrost kapitału ludzkiego, społecznego, relacyjnego, strukturalnego) i wykorzystanie impetu cyfrowego, co daje w efekcie większą konkurencyjność.	Zgodnie z zasadami rozbudzania potencjału rozwojowego odpowiednich obszarów mechanizmami dyfuzji i absorpcji oraz polityką spójności społecznej, co daje w efekcie zwiększenie potencjału konkurencyjności Polski.	Usprawniający funkcje przyjaznego i pomocniczego państwa (nie nadodpowiedzialnego) działającego efektywnie w kluczowych obszarach interwencji.

Dla każdego z wymienionych trzech obszarów strategicznych podporządkowane są cele strategiczne oraz kierunki interwencji (podział tematyczny):

Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji)

- Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
- Polska Cyfrowa,
- Kapitał Ludzki,
- Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko.

Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów (dyfuzji)

- Rozwój regionalny,

- Transport.

Obszar efektywności i sprawności państwa (efektywności)

- Kapitał społeczny,
- Sprawne Państwo.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - SOR		
Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.		
Cele szczegółowe:		
Cel szczegółowy	Główne obszary koncentracji działań	Cel
I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Reindustrializacja	Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji.
	Rozwój innowacyjnych firm	Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych.
	Małe i średnie przedsiębiorstwa	Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia.
	Kapitał dla rozwoju	Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie przy większym wykorzystaniu środków krajowych.
	Ekspansja zagraniczna	Zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki. Zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie.
II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Spójność społeczna	Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.
	Rozwój zrównoważony terytorialnie	Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.
III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu	Prawo w służbie obywatelom i gospodarce	Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.
	Instytucje prorozwojowe i	Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz

i gospodarczemu	strategiczne zarządzanie rozwojem	przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno – gospodarczego i przestrzennego.
	E-państwo	Cyfrowe państwo usługowe.
	Finanse publiczne	Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne.
	Efektywność wykorzystania środków UE	Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.
Obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: kapitał ludzki i społeczny, cyfryzacja, transport, energia, środowisko, bezpieczeństwo narodowe		

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR, została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Dokument ten zawiera nową wizję i model rozwoju kraju będące odpowiedzią na wyzwania stojące przed polską gospodarką. Wyzwania te określono mianem „pięciu pułapek rozwojowych”: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficznej oraz słabości instytucjonalnej. Niezależnie od nich za bariery rozwoju Państwa uznano rozwarstwienie społeczne i utrzymujące się zróżnicowania przestrzenne w poziomie rozwoju społeczno – gospodarczego.

W SOR zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Strategia stanowi również podstawę do zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów).

Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Jego fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu.

SOR zmierza do zmiany struktury gospodarki na rzecz uczynienia jej bardziej innowacyjną, efektywnie wykorzystującą zasoby kapitału rzeczowego i ludzkiego. Na podkreślenie zasługuje dążenie do zwiększenia odpowiedzialności instytucji państwa za kształtowanie procesów gospodarczych, społecznych i terytorialnych.

Polityka regionalna doprowadzić ma do zwiększenia efektywności interwencji publicznej, w szczególności w odniesieniu do słabszych regionów, podregionów, miast i obszarów wiejskich, nie rezygnując jednak z wykorzystania potencjałów terytoriów wysoko rozwiniętych.

<u>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)</u>		
Cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.		
Cele szczegółowe:		
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Kierunki interwencji:		
1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją	2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem
1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno - gospodarcze	2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska	2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych
1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych		3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej
1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów		

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) rozwija postanowienia **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR 2030 przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030.

Nadrzędnym dokumentem strategicznym na poziomie województwa, w oparciu o który prowadzona jest polityka rozwoju jest **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+**. Strategia określa zasady programowania – realizacji polityki – we wszystkich aspektach życia w województwie, wyznaczając cele strategiczne oraz Obszary Strategicznej Interwencji i Miejskie Obszary Funkcjonalne.

<u>Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+</u>		
<p>Wizja rozwoju województwa świętokrzyskiego: Świętokrzyskie w 2030 roku to ambitny region o atrakcyjnym wizerunku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wnoszący coraz większy wkład w rozwój gospodarczy, społeczny i kulturowy Polski i Europy, - szanujący i dbający o swoje dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne, - będący dobrym miejscem do życia, pracy i rozwoju. 		
<p>Misja rozwoju województwa świętokrzyskiego: Samorząd województwa świętokrzyskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy przestrzeń współdziałania, pozwalającą na wykorzystywanie potencjału mieszkańców i przedsiębiorców regionu dla budowania wspólnoty o wysokim kapitale społecznym i rosnącej zdolności konkurencyjnej, - uzyskuje konsensus w regionie wokół najważniejszych celów strategicznych i przedsięwzięć, służących modernizacji i transformacji ścieżki rozwoju województwa, - pozyskuje kapitał stymulujący rozwój regionu, obejmujący publiczne środki finansowe (od wspólnotowych po lokalne), środki prywatne (w tym – nowe inwestycje zewnętrzne). 		
Cele strategiczne rozwoju województwa świętokrzyskiego:		
GOSPODARKA	ŚRODOWISKO	DEMOGRAFIA
Cel 1. Inteligenta gospodarka	Cel 2. Przyjazny dla środowiska	Cel 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń
Cele operacyjne:		
1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki	2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego	3.1. Silny kapitał społeczny w regionie
1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki regionu	2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych	3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym
1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu	2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna	3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu
Sprawne zarządzanie regionem (Cel 4 horyzontalny)		
<p>Cele operacyjne:</p> <p>4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem</p> <p>4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego</p> <p>4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa</p>		

5. Obszary Strategicznej Interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wraz z zakresem planowanych działań

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ (Załącznik do uchwały nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r.) wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Zgodnie z zapisami w/w Strategii, OSI „to terytoria, do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian. Wyróżnić można dwa rodzaje OSI:

- obszary charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami w sferze społecznej, ekonomicznej lub/i przyrodniczej, wymagające interwencji nakierowanej na przełamanie barier rozwojowych,
- obszary wzrostu, wyróżniające się szczególnymi potencjałami (tj. bieguny wzrostu, obszary tematyczne lub klastry zaawansowanych technologii), które w wyniku interwencji mogą kształtować przewagi konkurencyjne”.

Ustalenie OSI w województwie świętokrzyskim, jak podkreślono w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, „wymaga połączenia dwóch podejść: krajowego, wynikającego z polityki regionalnej rządu RP, wyrażonej w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, oraz regionalnego, wynikającego z dokumentów województwa świętokrzyskiego, warsztatów strategicznych i konsultacji Strategii”.

Przyjęta we wrześniu 2019 r. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), na terenie województwa świętokrzyskiego wyznacza dwa rodzaje OSI (oba o charakterze obszarów problemowych):

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją (...),
- miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze (...).

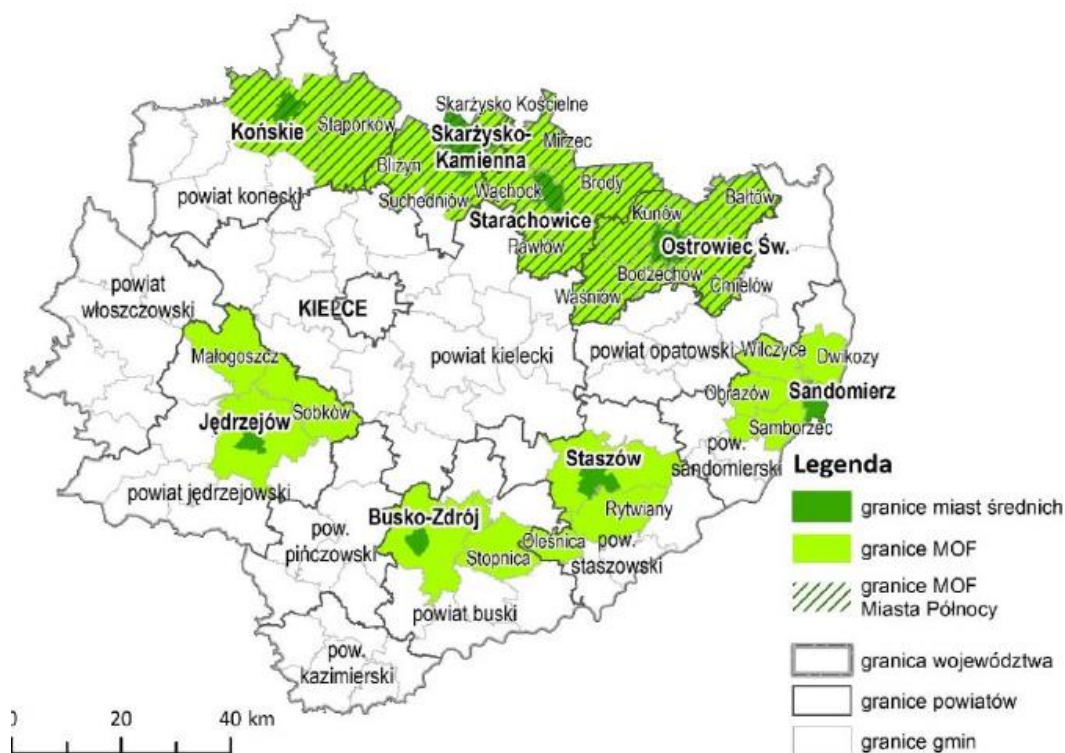
Strategia krajowa wskazuje, że miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze to obszary o szczególnej koncentracji problemów rozwojowych oraz że „cechuje je regres w rozwoju i utrata funkcji społeczno – gospodarczych i administracyjnych, odpływ ludności, (zwłaszcza wykształconej w wieku produkcyjnym) do dużych ośrodków, upadek tradycyjnych lokalnych przemysłów, starzejącego się społeczeństwa zmieniającego popyt na niektóre usługi, jak również niedopasowania popytu i podaży na rynku pracy. Problemem tej kategorii obszarów jest także niezadowalająca dostępność terytorialna, w tym niedostateczne powiązania transportowe z innymi miastami i z obszarem funkcjonalnym w zakresie odpowiedniej jakości połączeń drogowych, kolejowych czy siatki połączeń w transporcie zbiorowym. Wskazane problemy wskazują znaczącym i postępującym osłabieniem bazy ekonomiczno – finansowej samorządów, grożąc dalszym pogarszaniem się warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej”. Do miast średnich tracących funkcje społeczno – gospodarcze na obszarze województwa świętokrzyskiego należą: Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Jędrzejów, Staszów, Końskie, Skarżysko – Kamienna, Sandomierz oraz Busko – Zdrój.

Poza wymienionymi powyżej OSI wyznaczonymi w KSRR 2030, w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego ustalono regionalne obszary strategicznej interwencji, wykorzystując m.in. zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (PZPWŚ), w którym wskazane zostały OSI: miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego i obszary o największym potencjale przyrodniczo – krajobrazowym.

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego zweryfikowano granice OSI, których ostateczny zasięg został określony na podstawie wyników konsultacji społecznych.

Zgodnie z KSRR 2030, wsparcie w przypadku miast średnich tracących funkcje społeczno – gospodarcze może być adresowane także do obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (miejskich obszarów funkcjonalnych, MOF). W Strategii wskazano priorytetowy obszar polityki regionalnej, jakim są cztery miasta średnie (spośród wymienionych w KSRR 2030), położone w północnej części województwa tj. Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Skarżysko – Kamienna i Końskie). Władze tych miast oraz gmin sąsiednich podpisały porozumienie w sprawie utworzenia wspólnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy. Aktualnie w skład MOF Miasta Północy wchodzi gminy i miasta: Końskie, Skarżysko – Kamienna, Starachowice, Ostrowiec świętokrzyski, Stąporków, Skarżysko Kościelne, Blizyn, Wąchock, Pawłów, Waśniów, Bodzechów, Suchedniów, Ćmielów, Brody, Mirzec, Bałtów oraz Kunów. W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, dla MOF Miasta Północy określono cele strategiczne oraz oczekiwane skutki interwencji.

Mapa 1. Granice Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy w województwie świętokrzyskim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ (Załącznik do uchwały nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r.)

Tabela 4. Oczekiwane skutki interwencji w OSI MOF Miasta Północy w powiązaniu z celami Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie	1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki	Restrukturyzacja gospodarcza tzw. miast północy w kierunku stworzenia klastra technologii związanych z inżynierią materiałową
		Badania i rozwój w obszarze lecznictwa uzdrowiskowego we współpracy z ośrodkami akademickimi
	1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki regionu	Zachowanie i rozwój funkcji akademickiej Ostrowca Świętokrzyskiego, Sandomierza i Starachowic
	1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu	Rozwój funkcji turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego (w tym pomniki historii) i przyrodniczego
Aktywizacja tradycyjnych gałęzi przemysłu w oparciu o restrukturyzującą lub modernizującą istniejących zasobów		
Przyjazny dla środowiska i czysty region	2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych	Modernizacja i wykorzystanie zbiorników retencyjnych, w tym będących pozostałością po funkcjonowaniu COP wraz z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, z uwzględnieniem przystosowania do pełnienia funkcji rekreacyjnej
		Ochrona różnorodności biologicznej
		Rekultywacja obszarów poprzemysłowych, w tym w zagłębiu siarkowym
		Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
		Zabezpieczenie przed skutkami ograniczonego dostępu do wody, niskimi zasobami wodnymi
	Rozwój błękitno – zielonej infrastruktury	
2.3. Energetyka odnawialna o efektywność energetyczną	Wspieranie termomodernizacji zabudowy i wykorzystania energii odnawialnej w obiektach użyteczności publicznej	
Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi	3.1. Silny kapitał społeczny w regionie	Rozwój społecznych/komunalnych form mieszkalnictwa, w tym wykorzystanie programów krajowych
		Wspieranie inicjatyw lokalnych poprawiających jakość życia
	3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym	Rozwój podstawowych usług publicznych: społecznych, zdrowotnych oraz w zakresie edukacji, kultury, turystyki, sportu i rekreacji
		Rozwój usług publicznych w ośrodkach subregionalnych i lokalnych
	Podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, w tym rozwój sieci telekomunikacyjnych	

	3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu	Rozwój zewnętrznej dostępności transportowej średnich miast w skali regionalnej i krajowej
		Rozwój systemów transportu publicznego zapobiegających wykluczeniu transportowemu
		Likwidacja kolizyjnych skrzyżowań kolejowo - drogowych
		Budowa ścieżek rowerowych – oddzielonych od pasa drogi przeznaczonego do ruchu pojazdów samochodowych
		Rozwój sieci telekomunikacyjnych
		Rewitalizacja przestrzeni miejskiej
		Zapobieganie rozpraszaniu się zabudowy w obszarach podmiejskich
Sprawne zarządzanie regionem	4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego	Tworzenie i promocja wspólnych marek lokalnych
	4.3. Wzmocnienie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa	Budowa partnerstw w ramach obszarów funkcjonalnych miast

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ (Załącznik do uchwały nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r.)

6. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Skarżysko Kościelne

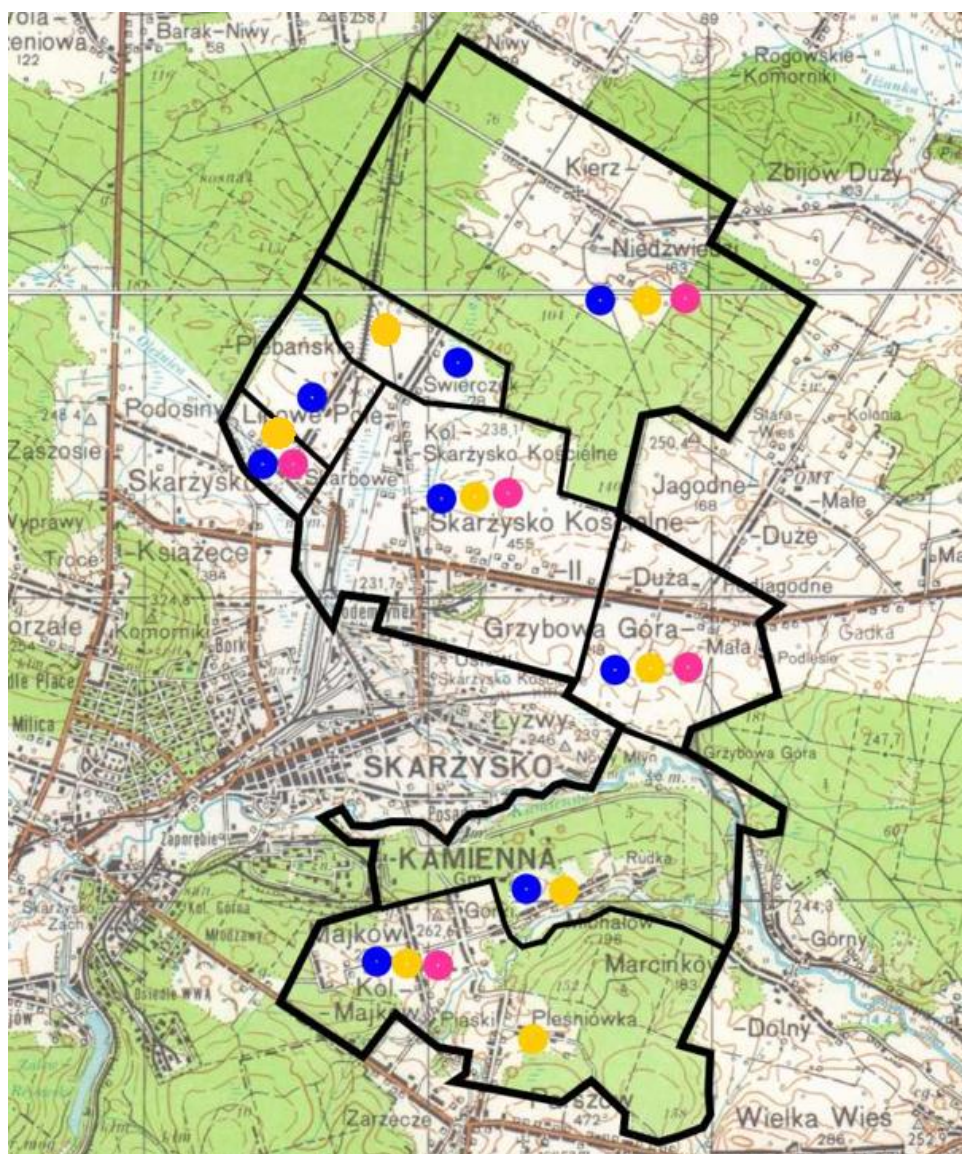
Niniejszy rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. jedn. Dz. U. 2021 poz. 1372), który stanowi, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy”.

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Model ten wskazuje ogólne kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, obszary wymagające zmian oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Skarżysko Kościelne przedstawiono na trzech mapach – po jednej dla każdego obszaru priorytetowego tj.:

- Obszar 1: Gospodarka,
- Obszar 2: Środowisko naturalne i ład przestrzenny,
- Obszar 3: Społeczność lokalna.

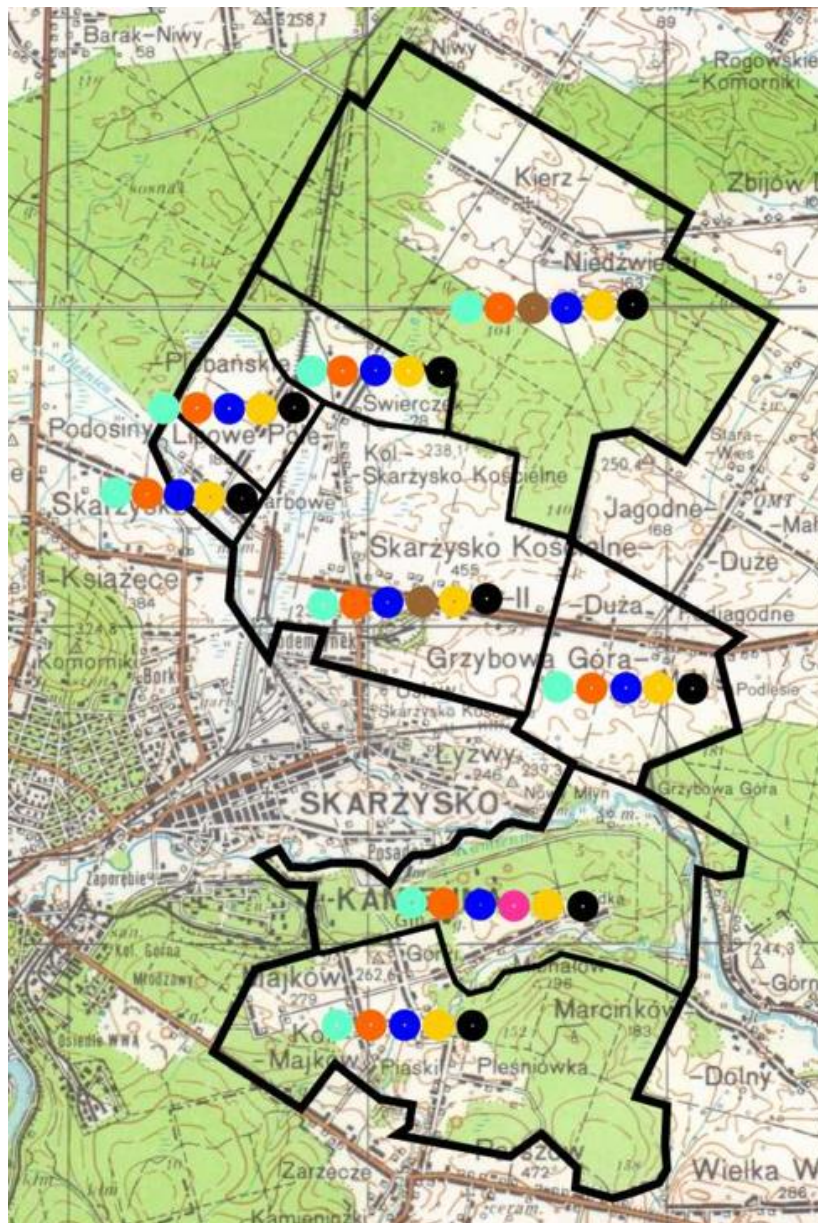
Mapy mają charakter schematyczny i przedstawiają projektowane kluczowe inwestycje, strefy aktywności gospodarczej, obszary doposażenia w infrastrukturę techniczną itp.

OBSZAR 1: GOSPODARKA

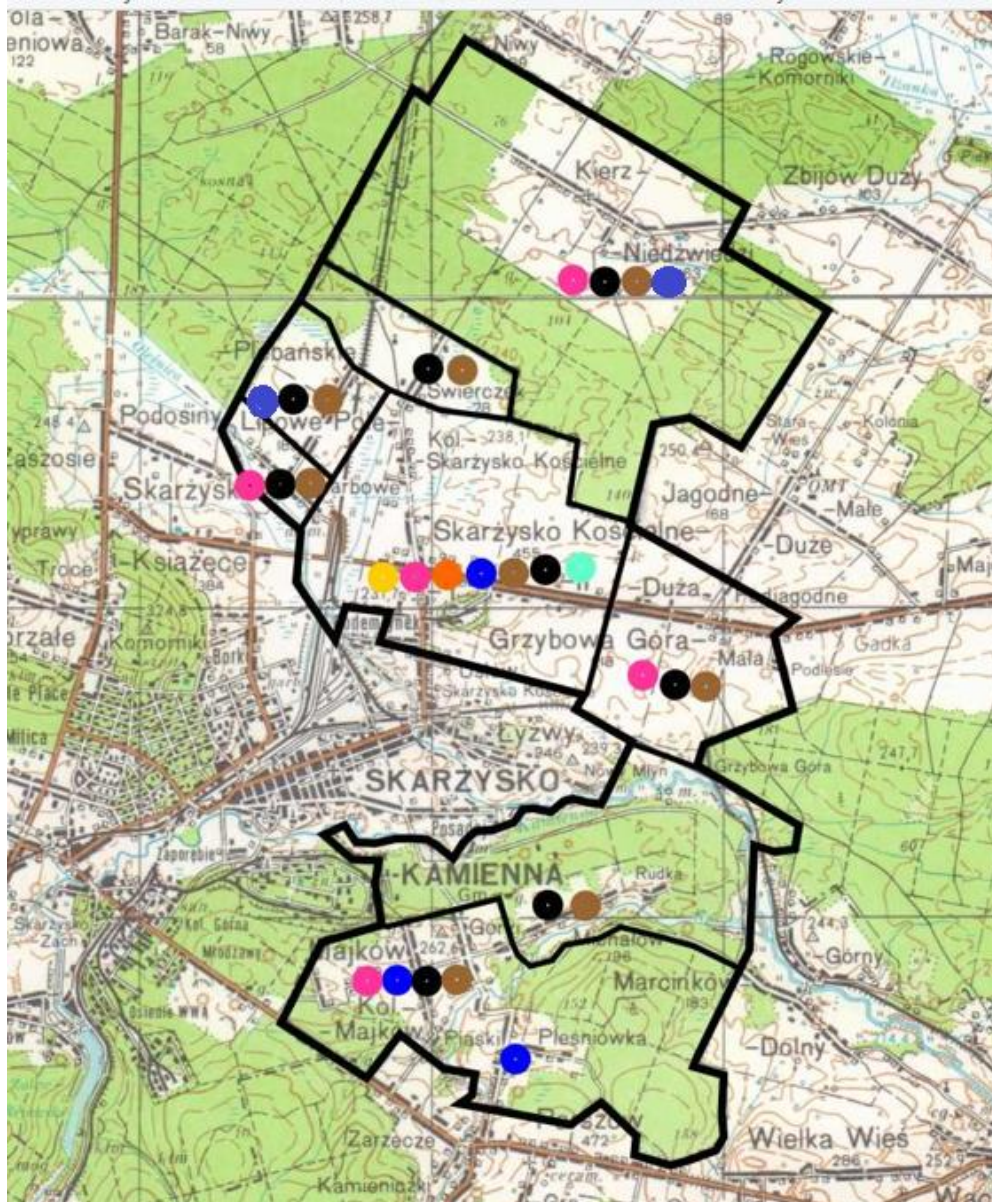
- Przemiany lokalnego rolnictwa oraz podniesienie jego konkurencyjności poprzez rozwój około rolniczych działalności gospodarczych
- Potencjał przyrodniczo – rekreacyjny. Rozwój funkcji turystycznej w gminie w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze, dobra kultury, itp.
- Potencjał usługowo – gospodarczy. Wsparcie pozarolniczej działalności gospodarczej i poprawa warunków do inwestowania.

OBSZAR 2: ŚRODOWISKO NATURALNE I ŁAD PRZESTRZENNY

- Działania ukierunkowane na ochronę i poprawę jakości powietrza. Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
- Rozbudowa sieci gazowniczej (inwestycja realizowana etapami)
- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy
- Budowa zbiornika wodnego w Michałowie na rzece Żarnówka
- Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna poszczególnych rejonów gminy
- Potencjał mieszkaniowy. Uruchamianie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową

OBSZAR 3: SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

- Utworzenie GOK w Skarżysku Kościelnym
- Zapewnienie wysokich standardów edukacji szkolnej i przedszkolnej
- Poprawa dostępu do instytucji opieki nad dziećmi do lat 3. Utworzenie żłobka na terenie gminy.
- Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej w gminie
- Utworzenie Domu Pomocy Społecznej na terenie gminy oraz kontynuacja działalności klubu seniora „Klub Senior +”
- Kształtowanie postaw, zachowań prozdrowotnych, promocja sportu, rekreacji, zdrowego trybu życia oraz zwiększenie efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych
- Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu

7. Rekomendacje dla polityki przestrzennej w Gminie Skarżysko Kościelne

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w obszarze gospodarowania przestrzenią jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skarżysko Kościelne zostało zaktualizowane w 2015 r. i przyjęte uchwałą nr V/32/2015 Rady Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 30 marca 2015 r.

W Gminie Skarżysko Kościelne nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Działalność inwestycyjna realizowana jest zatem w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. Brak planów miejscowych może utrudniać władzom samorządowym racjonalną politykę przestrzenną, ponieważ opisywana sytuacja stwarza możliwość przypadkowych lokalizacji inwestycji, które stoją w sprzeczności z ładem przestrzennym ale również z planami i możliwościami gminy w zakresie zapewnienia dostępu do podstawowej infrastruktury (np. drogi, oświetlenie uliczne, sieć wodociągowa i kanalizacyjna, sieć gazownicza itp.). Wobec powyższego rekomenduje się podjęcie działań mających na celu opracowanie i przyjęcie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. Gmina Skarżysko Kościelne była właścicielem 48,0616 ha gruntów, co stanowiło ok. 0,9% łącznej powierzchni gminy. Oznacza to, że Gmina Skarżysko Kościelne posiada ograniczone możliwości w zakresie inwestycji gminnych.

Według obowiązującego w gminie „Studium ...” celem strategicznym rozwoju społeczno – gospodarczego i przestrzennego Gminy Skarżysko Kościelne jest uzyskanie takiej funkcjonalno – przestrzennej struktury tej jednostki, która w harmonijny, zrównoważony sposób wykorzysta jej walory przyrodnicze i kulturowe, dla poprawy warunków życia mieszkańców.

Z uwagi na uwarunkowania środowiska, uwarunkowania społeczno – demograficzne i pełnione przez gminę funkcje, proponowane zmiany koncentrują się przede wszystkim w następujących kierunkach:

- wielofunkcyjny rozwój wsi, ze szczególnym uwzględnieniem zmian jakościowych,
- właściwe wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, powiększanie w miarę możliwości zasięgu terenów zieleni poprzez zalesienia, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, przywodnej przydrożne, wiążące się we wspólny system przestrzenny,
- rozwój terenów inwestycyjnych oraz lokalizacja odnawialnych źródeł energii.

W celu uporządkowania struktury układów przestrzennych wsi i nowych osiedli mieszkaniowych należy dążyć do wykształcenia obszarów integrujących i wpływających na tworzenie społeczności lokalnych. Uporządkowanie struktur urbanistycznych powinno odbywać się poprzez realizację jednakowej architektury pod względem form, kolorystyki i skali. Rozwój zabudowy powinien następować w oparciu o istniejące i projektowane ciągi komunikacyjne. Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub jest planowana do realizacji w najbliższych latach.

Dążeniem Gminy Skarżysko Kościelne jest rozwój zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz zwiększenia ilości terenów usług sportu i rekreacji oraz zwiększenia ilości terenów leśnych i zielonych.

Kształtowanie polityki przestrzennej Gminy Skarżysko Kościelne powinno odbywać się w oparciu o następujące zasady:

- kreowania warunków zmierzających do poprawy jakości życia lokalnej społeczności (wszystkich mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne),
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu,
- stałego i konsekwentnego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną,
- ochrony takich obszarów jak tradycja i kultura,
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno – gospodarczego,
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia,
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

8. Uwarunkowania realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030”

8.1. System wdrażania oraz podmioty zaangażowane we wdrażanie „Strategii ...”

Strategia Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne realizowana będzie w horyzoncie czasowym 2021-2030 po jej przyjęciu przez Radę Gminy w drodze uchwały. System wdrażania „Strategii ...” zakłada realizację wielu działań przewidzianych w ramach wyznaczonych celów. Koordynacja wdrażania „Strategii ...” leży po stronie samorządu gminy. Po przyjęciu „Strategii ...” przez Radę Gminy, za jej prawidłowe wdrożenie odpowiedzialny będzie organ wykonawczy tj. Wójt Gminy Skarżysko Kościelne.

Przy opracowywaniu „Strategii ...” przyjęto zasadę, że zidentyfikowane kierunki działań nie powinny ograniczać się w swoich założeniach wyłącznie do zadań leżących w kompetencjach ustawowych samorządu gminnego. Uwzględniono także kierunki działań, które wykraczają poza bezpośrednie strefy kompetencji samorządu gminnego i których realizacja należeć będzie np. do samorządu powiatowego, podmiotów prywatnych czy organizacji pozarządowych. W obszarach takich rola gminy jest mocno ograniczona.

Fundamentalną zasadą określającą sposób postępowania w trakcie wdrażania „Strategii ...” jest zasada partnerstwa, rozumiana jako aktywna i otwarta współpraca równo traktowanych podmiotów, reprezentujących różnorodne środowiska i instytucje realizujące i wspierające realizację działań na rzecz rozwoju gminy.

Współpraca i partnerstwo są kluczem do skutecznego wdrożenia działań ujętych w „Strategii ...”, gdyż na zakres interwencji „Strategii ...” składają się również zadania wykraczające poza formalne kompetencje samorządu gminnego. Aktywność samorządu gminnego w realizacji zadań ujętych w „Strategii ...” może przejawiać się w trzech wymiarach:

PODLEGŁOŚĆ	WSPÓLZALEŻNOŚĆ	ODDZIAŁYWANIE
Obejmuje kierunki działania mieszczące się w zakresie bezpośrednich, formalnych kompetencji samorządu gminnego i podległych mu jednostek.	Obejmuje kierunki działania, w odniesieniu do których samorząd gminny posiada wpływ pośredni. W tym wymiarze gmina występuje w roli inicjatora/koordynatora działań innych podmiotów.	Obejmuje działania wykraczające poza obszar bezpośrednich kompetencji lub pośredniego wpływu samorządu gminnego. Zadania te znajdują się w gestii samorządu powiatowego, podmiotów prywatnych czy organizacji pozarządowych.

Instytucjami wspomagającymi w procesie wdrażania „Strategii ...” będą:

- Rada Gminy w Skarżysku Kościelnym,
- Pracownicy gminnych jednostek organizacyjnych, placówek oświatowych, instytucje powiatowe (Zarząd Powiatu, Powiatowy Urząd Pracy itp.),
- Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe, sektor finansowy (banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe),
- Organizacje pozarządowe z terenu gminy.

Instytucjami partnerskimi, wspomagającymi Gminę Skarżysko Kościelne w procesie wdrażania „Strategii ...” staną się zarządcy określonych instrumentów i programów, w ramach których mogą być finansowane zadania:

- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego,
- Agencja Rozwoju Regionalnego,
- Urząd Wojewódzki,
- Wojewódzki Urząd Pracy (WUP),
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW),
- Starostwo Powiatowe,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA),
- Zarząd Dróg Wojewódzkich,
- Zarząd Dróg Powiatowych,
- Inne.

8.2. System monitorowania i ewaluacji „Strategii ...”

Istotnym wymogiem stawianym dokumentom szczebla strategicznego jest wewnętrzny system monitorowania oraz ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiągnięciu założonych celów.

Proces monitoringu „Strategii ...” polega na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji ilościowych i jakościowych dotyczących wdrażania „Strategii ...”. Ma on na celu zapewnienie zgodności realizacji zadań z uprzednio zatwierdzonymi założeniami i celami „Strategii ...”. Istotą monitoringu jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrealizowane oraz modyfikowanie dalszych działań w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych celów w przyszłości.

Ewaluacja „Strategii ...” dotyczy oceny realizacji przyjętej „Strategii ...” pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości wdrażanych działań zgodnych z celami

określonymi w „Strategii ...”. Pomaga w planowaniu kolejnych działań dostarczając informacji niezbędnych do podjęcia decyzji. Odpowiada na pytanie: Czy i w jaki sposób udało się osiągnąć zamierzone cele?

„Strategia ...” nie jest dokumentem zamkniętym, który miałby obowiązywać cały czas w niezmiennym kształcie i nie należy jej w ten sposób postrzegać. „Strategia ...” powstała w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które ulegają ciągłej zmianie. Dlatego też wyznaczone w „Strategii ...” cele i kierunki działań wymagają ciągłego monitoringu zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu „Strategii ...”, wdrażania rozwiązań naprawczych, korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów. Zatem warunkiem efektywnego wdrażania działań służących osiągnięciu celów zapisanych w „Strategii ...” jest posiadanie wiedzy na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażania kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań.

Informacje pozyskane w procesie monitoringu powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w „Strategii ...” założeń, ponieważ monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja pozwala nam stwierdzić, co to oznacza.

Dla Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 - 2030 przyjmuje się następujące typy ocen:

- *mid-term* (ocena w połowie okresu realizacji) - powinna badać stopień osiągniętej skuteczności na podstawie zebranych w trakcie monitoringu wskaźników,
- *ex-post* (ocena na zakończenie) - pozwala, na podstawie końcowych danych, na porównanie oczekiwanych celów z celami faktycznie osiągniętymi.

Monitoring pozwoli na uzyskanie konkretnych mierników osiągnięcia założonych w „Strategii ...” celów. Wybór właściwych mierzalnych wskaźników spowoduje efektywne monitorowanie procesów wdrażania „Strategii ...”. W poniższej tabeli zaproponowano wskaźniki, dzięki którym możliwe będzie śledzenie postępów w wykonaniu poszczególnych zadań i celów strategicznych.

Tabela 5. Wskaźniki realizacji zadań ujętych w „Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 - 2030

Cel strategiczny 1.: Efektywna gospodarka lokalna	
Cel operacyjny	Wskaźnik realizacji
1.1. Modernizacja gospodarstw rolnych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba gospodarstw ekologicznych, agroturystycznych - powierzchnia gruntów wykorzystywana pod uprawy ekologiczne, - liczba zorganizowanych spotkań dla rolników oraz liczba uczestników tych spotkań.
1.2. Przygotowanie wysokiej jakości oferty turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej, skierowanej do wszystkich grup społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - długość (km) wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych, - powierzchnia terenów przeznaczonych na rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej - liczba przeprowadzonych akcji promujących gminę, - liczba zorganizowanych imprez turystycznych promujących walory gminy.
1.3. Wspieranie przedsiębiorców oraz poprawa warunków do	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podmiotów gospodarki narodowej działających w rejestrze REGON,

Strategia Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 – 2030

inwestowania i powstawania nowych miejsc pracy na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych szkoleń, debat, dyskusji na temat funkcjonowania gospodarki i zmieniających się trendów rynkowych, - liczba osób zatrudnionych w nowopowstałych przedsiębiorstwach.
1.4. Wprowadzanie w życie idei gospodarki o obiegu zamkniętym	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych o tematyce gospodarki o obiegu zamkniętym, - liczba osób, które brały udział w spotkaniach (warsztatach) mających na celu zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa - liczba projektów/zadań zrealizowanych w formule partnerstwa publiczno – prywatnego, - ilość odpadów z tworzyw sztucznych zbieranych w ciągu roku .

Cel strategiczny 2. Spójna i wysokiej jakości przestrzeń oraz czyste środowisko naturalne	
2.1. Ochrona środowiska naturalnego przed skutkami antropopresji i przeciwdziałanie zmianom klimatu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba budynków poddanych termomodernizacji, - liczba wymienionych przestarzałych źródeł ciepła na terenie gminy - liczba wymienionych punktów oświetlenia ulicznego, - moc jednostkowa punktów świetlnych, - wielkość zużycia energii, ciepła, paliw przed i po wykonaniu termomodernizacji budynków, zmianie oświetlenia na energooszczędne, - określenie wielkości redukcji emisji na podstawie ilości zaoszczędzonej energii i dla danego nośnika energii wskaźnika emisji CO₂, - środki gminy i dofinansowanie zewnętrzne wydatkowane na inwestycje wodno – kanalizacyjne - ilość powstałych na terenie gminy instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii - liczba działań promocyjnych w zakresie OZE - długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej (km)
2.2. Poprawa dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna gminy	<ul style="list-style-type: none"> - długość (km) wyremontowanych dróg, - długość (km) nowowybudowanych chodników, - liczba km wybudowanych ścieżek rowerowych.
2.3. Poprawa standardów gospodarowania przestrzenią – świadoma polityka przestrzenna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba opracowanych i uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - powierzchnia terenu objęta ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
2.4. Zwiększenie efektywności w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację przedsięwzięć proekologicznych	<ul style="list-style-type: none"> - środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację inwestycji proekologicznych

Cel strategiczny 3. Konkurencyjny kapitał ludzki	
3.1. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba odnowionych oraz nowo utworzonych miejsc rekreacji/wypoczynku, - liczba dzieci uczęszczających do przedszkola/żłobka w odniesieniu do ogółu uprawnionych, - liczba km wybudowanych ścieżek, tras rowerowych na terenie gminy, - liczba działań skierowanych do osób starszych.
3.2. Zwiększenie efektywności w rozwiązywaniu problemów	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z pomocy MOPS według rodzaju pomocy, - liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, - liczba utworzonych miejsc/punktów dla realizacji działań służących

społecznych	przeciwdziałaniu patologiom i wykluczeniu społecznemu - liczba zrealizowanych szkoleń, kursów i innych form pomocy dla osób bezrobotnych oraz zainteresowanych prowadzeniem działalności na własny rachunek, - liczba i rodzaj działań ukierunkowanych na wsparcie inicjatyw tworzenia platform współpracy pomiędzy pracodawcami a szkołami
3.3. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wsparcie zdolności do samoorganizacji mieszkańców	- liczba nowo zarejestrowanych organizacji społecznych/pozarządowych, - liczba osób biorących udział w konsultacjach społecznych, - frekwencja wyborcza
3.4. Tworzenie warunków do dynamicznego rozwoju społeczeństwa informacyjnego	- liczba osób posiadających dostęp do Internetu, - liczba przeprowadzonych akcji promujących naukę przez całe życie, - liczba uczestników szkoleń organizowanych przez różne instytucje, w tym organizacje pozarządowe

8.3. Partycypacja społeczna w procesie tworzenia „Strategii ...”

Partycypacja społeczna uważana jest za miarę rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego. Dlatego też jedną z istotnych form współpracy samorządu terytorialnego ze społecznością lokalną jest udział mieszkańców w tworzeniu strategii rozwoju. Dla zapewnienia właściwego rozwoju gminy konieczny jest udział społeczności lokalnej lub jej reprezentantów w opracowywaniu i realizacji różnych decyzji, zwłaszcza tych, które mają strategiczny charakter. Dlatego też zapewniono mieszkańcom Gminy Skarżysko Kościelne możliwość uczestniczenia w procesie tworzenia „Strategii ...”, ponieważ efekty wdrożeniowe tego dokumentu będą dotyczyć głównie mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne.

Zarządzeniem nr 126/2020 Wójta Gminy Skarżysko Kościelne z dnia 27 listopada 2020 r., powołany został zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne, wyznaczony został jego koordynator a także określony został Regulamin prac zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne. Z uwagi na stan pandemii związany z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS COV2 podjęto decyzję, że w bezpośrednich spotkaniach w sprawie opracowania „Strategii ...” będą brali udział członkowie wspomnianego powyżej zespołu. W dniu 26.01.2021 r. w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Skarżysku Kościelnym odbyło się pierwsze posiedzenie członków zespołu ds. opracowania „Strategii ...” oraz Wykonawca opracowania. Podczas tego spotkania Wykonawca „Strategii ...” omówił m.in. zakres prac nad dokumentem oraz zagadnienia formalno – prawne związane z nowelizacją ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przedstawił zakres zgromadzonych informacji na potrzeby opracowania diagnozy stanu aktualnego Gminy Skarżysko Kościelne. Podczas spotkania przedyskutowano kwestie związane z potrzebami inwestycyjnymi Gminy Skarżysko oraz postanowiono umożliwić mieszkańcom gminy włączenie się w opracowywanie „Strategii ...” w drodze ankietyzacji. W dniu 26.01.2021 r. został sporządzony Protokół posiedzenia Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy, który zawiera szczegółowe ustalenia wynikające z posiedzenia.

W dniach 01.02.2021 r. do 26.02.2021 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy. Osoby zainteresowane wypełnieniem ankiety miały możliwość pobrania ze strony internetowej Urzędu Gminy edytowalnego kwestionariusza, który należało wypełnić a następnie przekazać na wybrany adres mailowy tj. adres Urzędu Gminy Skarżysko Kościelne lub Wykonawcy „Strategii ...”. Pytania ankietowe dotyczyły zarówno kwestii

dotyczących ogólnego poziomu życia w gminie jak i dawały możliwość zgłoszenia propozycji zadań inwestycyjnych na terenie gminy.

W dniu 29.04.2021 r. odbyło się drugie spotkanie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy z Wykonawcą „Strategii ...”. Spotkanie to odbyło się w formule on – line. Podczas spotkania omówiono Plan strategiczny rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne, który odpowiednio wcześniej tj. w dniu 22 .04.2021 r. został przesłany przez Wykonawcę „Strategii ...” na poszczególne adresy e-mail członków Zespołu. Zgłoszone przez uczestników spotkania uwagi do przedstawionego Planu strategicznego rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne zostały uwzględnione. Szczegółowe informacje i ustalenia jakie zapadły na drugim spotkaniu w sprawie „Strategii ...” zawiera Notatka służbowa spotkania Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy.

W dniu 26 (27) sierpnia planowane jest kolejne spotkanie w sprawie opracowania „Strategii ...”.

8.4. Środowiskowe uwarunkowania realizacji inwestycji ujętych w „Strategii ...”

W celu ograniczenia lub wyeliminowania ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze inwestycji ujętych w „Strategii ...” proponuje się zastosowanie rozwiązań wymienionych w poniższej tabeli.

Tabela 6. Proponowane środki i zalecenia niwelujące ewentualne niekorzystne oddziaływania na środowisko

Element środowiska przyrodniczego	Proponowane środki/zalecenia
Zdrowie ludzi	<ul style="list-style-type: none"> – Oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac, – Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP, – Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu, – Stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych
Świat zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> – Wykonywanie inwentaryzacji budynków przed przystąpieniem do prac budowlanych pod kątem występowania gniazd ptaków oraz nietoperzy, – Prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy czy innych gatunków ważnych ze względów przyrodniczych, których występowanie stwierdzono, – W sytuacji braku możliwości prowadzenia prac w okresie pozalęgowym odpowiednio wcześniej należy zabezpieczyć budynki przed możliwością zakładania w nich lęgowisk, – Prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie
Świat roślin	<ul style="list-style-type: none"> – Wprowadzanie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz nawiązującej do otoczenia, – Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska, – Prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych, – Zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego (np. włókniny i obudowy drewniane), – Maksymalnie ograniczać rozmiary placów budowy
Wody powierzchniowe i podziemne	<ul style="list-style-type: none"> – Zabezpieczenie placów budowy (skład materiałów, odpadów) w sposób zapobiegający kontaktowi z wodami opadowymi i gruntowymi, – Zbieranie w sposób selektywny powstających odpadów i gromadzenie ich

	<p>czasowo, do momentu wywozu na składowisko odpadów lub innego zagospodarowania,</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kontrola szczelności instalacji paliwowych pojazdów i maszyn wykorzystywanych w czasie prac budowlanych celem zapobieżenia możliwości miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi, – Zapewnienie zaplecza socjalnego oraz przenośnych toalet dla pracowników budowy oraz regularne opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów asenizacyjnych wyposażonych w odpowiedni sprzęt, – Zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych
Jakość powietrza	<ul style="list-style-type: none"> – Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót w szczególności poprzez: systematycznie sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn budowlanych
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> – Przed rozpoczęciem prac ziemnych należy zebrać warstwę gleby (humus), a po zakończeniu prac rozplantować na powierzchni terenu, – Przestrzeganie prawidłowej gospodarki odpadami
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> – Zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu
Klimat	<ul style="list-style-type: none"> – Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum celem ograniczenia emisji spalin, – Stosowanie nowoczesnego i sprawnego technicznie sprzętu, – Stosować urządzenia o niskich parametrach emisji zanieczyszczeń
Zabytki i dobra materialne	<ul style="list-style-type: none"> – Przewidziane w „Strategii ...” zadania inwestycyjne nie będą dotyczyć obiektów zabytkowych, – W wyniku realizacji przedsięwzięć nastąpi rozwój i odnowienie infrastruktury technicznej, odnowienie obiektów publicznych w wyniku termomodernizacji, – W wyniku realizacji inwestycji wzrośnie atrakcyjność gminy dla przyszłych inwestorów oraz zwiększy się standard życia lokalnej społeczności

Zaleca się bezwzględne respektowanie rygorów ochronnych określonych przepisami prawa dla poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo.

Z uwagi na rodzaj a także skalę planowanych działań ujętych w niniejszym dokumencie, nie przewiduje się wystąpienia zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi. Wszystkie zadania realizowane będą w granicach administracyjnych Gminy Skarżysko Kościelne. Należy dążyć do integracji nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu, walorami krajobrazowymi, szatą roślinną, zagospodarowaniem przestrzeni, uwarunkowaniami kulturowymi itp.

Inwestycje/działania zaplanowane w „Strategii ...” realizowane będą głównie w obszarach zmienionych antropogenicznie, zurbanizowanych, przekształconych w wyniku działalności człowieka. Nie przewiduje się realizacji inwestycji oraz lokalizowania placów budowy na obszarach chronionych. Realizacja zaplanowanych inwestycji/działań przyniesie korzyści zarówno dla środowiska a także wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Skarżysko Kościelne.

9. Ramy finansowe i źródła finansowania

Strategia Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021-2030 określa podstawowe cele i kierunki działania gminy na przestrzeni najbliższych lat. W znacznym stopniu okres ten będzie pokrywał się z perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2021– 2027. Zatem przed samorządem gminnym stoi perspektywa pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację zaplanowanych w powyżej wskazanym okresie działań. W dużej

mierze od pozyskania zewnętrznych funduszy pomocowych zależy realizacja większości zadań ujętych w „Strategii ...”. Budżet gminy, ze względu na ciągle rosnącą liczbę zadań do wykonania, niejednokrotnie nie wystarcza na realizację wszystkich zakładanych celów. Część zadań ze względu na znaczne koszty, może być realizowana tylko przy wsparciu środków zewnętrznych. Dlatego też konieczne jest aplikowanie o środki unijne (lub pochodzące z alternatywnych programów) aby zwiększyć zdolność inwestycyjną gminy i skutecznie realizować zaplanowane działania.

Środki finansowe przeznaczone na wsparcie zaplanowanych w niniejszym dokumencie działań mogą pochodzić ze źródeł krajowych oraz zewnętrznych - środków Unii Europejskiej, instrumentów finansowych ustanowionych przez Państwa Darczyńców (Norwegię, Islandię i Lichtenstein) w zamian za dostęp do wspólnego rynku UE - i są przyznawane na szczeblu centralnym lub regionalnym. Formy udzielanej pomocy są różne, najczęściej jest to współfinansowanie działania, dotacja, kredyt, pożyczka, dopłata do oprocentowania lub kapitału kredytu, itd.

Dla samorządów lokalnych najbardziej popularnym źródłem finansowania działań są Regionalne Programy Operacyjne, branżowe Programy Operacyjne oraz krajowe fundusze ochrony środowiska i wsparcia inwestycji samorządowych.

Źródłami finansowania zadań ujętych w „Strategii ...” będą:

- Środki własne – z budżetu gminy na realizację zadań własnych gminy,
- Środki budżetu państwa,
- Fundusze celowe,
- Zewnętrzne środki publiczne – dostępne przede wszystkim w ramach programów finansowanych z Unii Europejskiej (m.in. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego).

Do wspólnotowych środków i instrumentów publicznych, które wspierają realizację zadań samorządów należą:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, który wspiera realizację działań zmierzających do zmniejszania różnic w rozwoju gospodarczym pomiędzy regionami Unii Europejskiej,
- Europejski Fundusz Społeczny, który współfinansuje działania związane z polityką zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich,
- Fundusz Spójności, który stanowi instrument polityki spójności gospodarczej i społecznej, współfinansujący projekty w dziedzinie środowiska naturalnego.

Głównym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w „Strategii ...” będą środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej przy współudziale środków z budżetu Gminy Skarżysko Kościelne, które przy współfinansowaniu inwestycji ze środków unijnych będą stanowić tzw. wkład własny.

Osiąganiu zakładanych w „Strategii ...” celów będą sprzyjały także następujące instrumenty finansowe:

- Krajowe fundusze celowe - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusze Ministerstwa Sportu,
- Fundusze Ministerstwa Edukacji i Nauki,

- Fundusze Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz inne źródła finansujące projekty w obszarze kultury,
- Fundusze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych,
- Fundusze Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

Realizacja części zadań przewidzianych w „Strategii ...” wymaga również i zakłada współpracę z powiatem skarżyskim oraz innymi podmiotami. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy Skarżysko Kościelne oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa, która obejmuje informacje o dochodach bieżących i majątkowych oraz określa nakłady finansowe, limity zobowiązań i wydatków majątkowych na wieloletnie zadania inwestycyjne. Bieżące finansowanie odbywać się będzie natomiast poprzez uwzględnianie nakładów inwestycyjnych w budżecie gminy na dany rok.

Konsekwentna realizacja założeń „Strategii ...”, umiejętne wykorzystanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny jak i gospodarczy rozwój Gminy Skarżysko Kościelne.

Spis tabel

Tabela 1. Struktura analizy SWOT	23
Tabela 2. Analiza mocnych i słabych stron Gminy Skarżysko Kościelne.....	23
Tabela 3. Analiza szans i zagrożeń rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne.....	26
Tabela 4. Oczekiwane skutki interwencji w OSI MOF Miasta Północy w powiązaniu z celami Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.....	48
Tabela 5. Wskaźniki realizacji zadań ujętych w „Strategii Rozwoju Gminy Skarżysko Kościelne na lata 2021 - 2030	56
Tabela 6. Proponowane środki i zalecenia niwelujące ewentualne niekorzystne oddziaływania na środowisko	59

Spis map

Mapa 1. Granice Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy w województwie świętokrzyskim	47
--	----

Załączniki

Załącznik nr 1. Diagnoza sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Skarżysko Kościelne, marzec 2021	
---	--